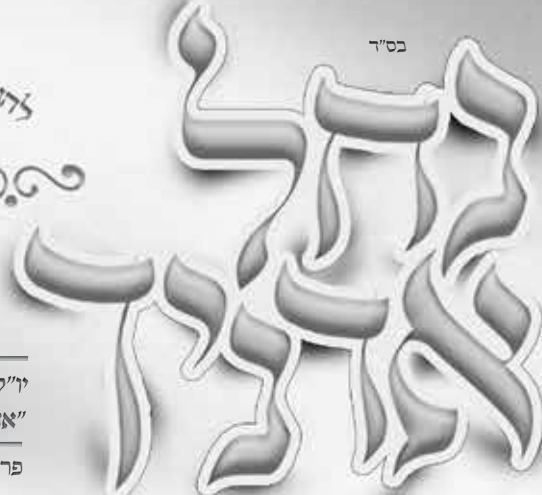

גליון מורחב להגל יומא דהילולא רבא של כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק זי"ע עשרים שנה להסתלקותו

להגדלת טעם תורה וחסידיה
מסדר היוצא מערך

יור"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דהסידר זוטשקא
פר' בלק תש"פ • גליון ג"ו

חלוקי הנחל

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבנו"ק זי"ע

נחל קדומים

אם ישוב מיד תקבלו

פלאות התורה מאוצרותיו של הגה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

"למען דעת צדקות ה'"

פרשת בלק ובלעם – הסכנה העצומה שהיו ישראל שרויים, והנסים הגדולים וחסידי ה' שהצילנו מידם

אריכות גדולה בפרשת בלק ובלעם

החיד"א בספרו "חדרי בטן" מביא הוזה"ק, עה"פ בבראשית "מכל עצי הגן אכול תאכל", שאין התורה רק סיפורי מעשיות, אלא יש בכל ג"ן פרשיות התורה מה להוציא הוראות ולימודים למעשה מצוות עשה ול"ת. והנה מוני המצוות החינוך הרס"ג והרמב"ן מציינים, שרק בפ' בלק לא מוצאים בו שום מצוה לא מ"ע ולא ל"ת!

והנה מובא בריטב"א ובדרשות ר"י אבן שועיב (תלמידי הרשב"א) על מאמר הגמ' בב"ב (ף י"ד ע"ג) שפרשת בלעם נכתבה על ידי משה רבינו באופן שונה מכל שאר הפרשיות. שהכוונה בזה, שחוץ מפ' בלק שכתובה בתורה הק', עוד כתב מרע"ה ספר בפני עצמו, ובו נכתב באריכות גדולה כל מעשי בלעם. וספר זה היה מצוי בזמן האמוראים הק' ואח"כ נאבד. והחת"ס בתשובות יור"ד (סימן שני) מצייין שמעשה בלעם הוא הדבר היחידי בכל התורה כולה שלא היה לו שום עדות ראיה. ששום א' מישראל - אפילו מרע"ה - לא ראו וידעו מכל מה שנדברים ביניהם שני שונאי ישראל הגדולים בלק ובלעם. ורק הקב"ה בעצמו שידוע כל הנסתרות סיפר ופרסם את כל המעשה למרע"ה.

ולפי כל הנאמר כאן לכאורה מתעוררת כאן תמיהה עצומה. שהרי הפרשה הקודמת פ' חקת עוסקת בסופה במלחמות סיחון ועוג. ובמדרש שוח"ט (תהלים קל"א-י"א) מביא שהיו קשים לעם ישראל יותר מפרעה וכל חילותיו! ובליקוטי תורה לאריז"ל (על תענית י"ג) איתא, שבני דורם של סיחון ועוג, בגלל כוחותיהם הנוראים מעל גדר האנושי, הוחזקו בעיניהם כאלהות ר"ל! ובפרט עוג מלך הבשן שמואב עליו בתנחומא (חוקת סימן ב"ה) שלא היה בכל העולם גיבור גדול ממנו! וכמו שרואים בברכות (נ"ד ע"ב) שעקר הר בהיקף ג' פרסה על ג' פרסה כגודל מחנה ישראל, שזה היקף של כ-55 ק"מ! (4,608 ק"מ לחו"א X 12) [ולפי גרסת השאילתות דר' אחאי גאון היקף מחנה ישראל היה שש פרסה על שש פרסה. שזה כ-83 ק"מ]. וכן דברים נוראים על גדלות הגוף שלו מתוארים בחז"ל במס' סופרים פרק כ"א (הוספה א-פא), ובליקוט שמעוני סוף פ' חוקת (עין באריכות חלקי הנחל פ' דברים תשע"ט) ובגור אריה עה"ת סו"פ חקת מביא המהר"ל שלא נמצא אדם בעולם שיתואר בו גדלות הגוף כמו עוג!

והנה פלא פלאות הוא, שכאשר עוסקת התורה הק' בענין עוג מלך הבשן כותבת בזה התורה בסך הכל ג' המשך בעמוד ג' <<<

בפנימיות לבנם, זהו כותעפות ראם כביכול להקב"ה לנצח בזה את מדת הדין תמיה, שהמלצה טובה זו שהמליץ בעדם השי"ת בהוציאם ממצרים בהיותם בשפל המדרגה, נשאר ככלי זיין נגד מדת הדין, וכמו שהזכיר זאת משה רבינו בעת מעשה העגל. וכן לעולמי עולמים נשאר לימוד זכות זו להגן על ישראל, כי ד' העיד בזה על טוהר נשמותיהן של ישראל.

ובזה יבואר המשך הכתוב לפסוק הקודם לו "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ד' אלקיו עמו ותורעת מלך בו", ופרש"י אפילו מכעיסין וממרים לפניו, והיינו לפי שאין סרים מאחרי ד' באמת, ואפילו כשחוטאים לפני ד' ית', פנימיות לבנם צועק אל ד' ומשתוקק אליו ית'. ועפ"י יסוד זה הוציאם ד' ממצרים, ויסוד זה נשאר לנצח ככלי זיין להגן על ישראל ולהמליץ בעדם לטובה.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק זי"ע)

קרושה בתי ישראל ובתי מדרשות

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל (במדבר כ"ה, ג). אמרו"ר זי"ע כתב בנחל יצחק שמנהג ישראל תורה, שכאשר יש שמחה בבתי ישראל, עושין קידושא רבה בבית הכנסת. וי"ל טעם הענין בזה, שכאשר זכה יהודי להשפעה של חסד וטוב מאת הבורא ב"ה, הוא רוצה לכלול את ההשפעה הזאת בתוך כל ישראל, כדי שיומשך השפע לכללות עם ישראל. והמקום המסוגל לזה הוא בית הכנסת, ששם מתכנסין ישראל להודות ולבקש ולהתפלל לד'.

ומרמז כן בדברי הכתוב "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", שכאשר השי"ת עושה חסד עם יהודי ומשפיע טובה לאהלי יעקב, אז מיד הוא בא למשכנות ישראל שהן בתי כנסיות ובתי מדרשות, ועושה שם קידושא רבה, כדי להניח ברכה אצל כל ישראל.

וממשיך שם ברמז הכתוב, "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", שמה שנמשך שפע טובה וברכה באהלי ישראל, הוא בזכות עבודת הקודש שלהם במשכנות הקודש בתורה ובתפלה. וממילא מובן היטב שכאשר זוכים לשמחה יהודית, באים לבית הכנסת שהוא המקום שבו נפעל הישועה, להודות ולהלל בסוד ישרים ועדה, עכ"ה.

ואצל אמרו"ר זי"ע היה בחינות "אהלי יעקב" ו"משכנותיך ישראל", אחד. שתדיר היה דבוק בתוה"ק בכל עת ובכל זמן, בין אם באהלו הצמוד למשכנותיו, ובין אם במשכנות ישראל. אמנם יש לרמז בזה דכאשר בא האדם למשכנות ישראל בבחי' "אהלי", היינו עראי ומקרה, שמגיע לתפילה באמצעה, ומתפלל בחפזה וכדו', אזי הוא בחי' "יעקב", היינו בחינה נמוכה, בחי' עקביים. אך אם הוא בחי' "משכנותיך", שבא לביהמ"ד בכובד ראש ובאימה ויראה ומתפלל כל התפילה מראשיתה ועד סופה, אזי הוא בחי' הגבוהה, בחינת "ישראל".

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

וישא משלו ויאמר וגו' ונאם הגבר שתום העין, נאום שומע אמרי א-ל אשר מחוזה ש-די יחזה נופל וגלוי עינים (במדבר כ"ג, ג). נראה לי לרמז, דהנה ידוע אשר 'גבר' היא מדרגה שפלה, פחותה ממדרגת 'אדם', שהוא מדרגה גבוה מלשון 'אדמה לעליון' (שעריה י"ד).

והנה אותו שהוא במדרגה שפלה, אפילו כשנכנס בליבו לפעמים הרהור תשובה, היצר הרע מפתה אותו ואומר שהשם יתברך הסיר מאתו עין השגחתו, ואבד נצחו ותוחלתו מד'. אבל מי שאיננו במדרגה שפלה, אפילו ח"ו כשעשה חבילות של עבירות, כאשר נכנס בנפשו הרהור תשובה, יודע שהקב"ה 'מציצ' מן החרכים' (שיר השירים ג, ט), ומחכה לתשובת רשעים, ואם ישוב מיד יקבלו.

וזהו שמרמז הכתוב ונאם הגב, פירוש מי שהוא במדרגה שפלה, אומר ח"ו שתום העין' שלמעלה, שהקב"ה הסיר עין השגחתו ממנו, אבל נאם שומע אמרי א-ל אשר מחוזה ש-די יחזה, פירוש מי שהוא במדרגת 'אדם' אדמה לעליון, אפילו כאשר ח"ו נופל ממדרגתו, כאשר יכנס בו אחר כך הרהור תשובה, יודע אשר הקב"ה גלוי עינים ומציץ ועומד ומצפה לקבל השבים אליו בכל נפשם.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע)

מיציאת מצרים יש תמיד המלצת טוב על ישראל

א-ל מוציאם ממצרים כותעפות ראם לו (במדבר כ"ג, כ). נראה לפרש עפ"י מה שאמרנו בס"ד בביאור דברי הכתוב (שמות כ"ג, כ) למה ד' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה. והקשה הריב"א על התורה, והרי ישראל הי' אז בשפל המדרגה, עד שהמליצו עליהם חז"ל (שבת פח) עלובה כלה שקלקלה בחופתה, ומה פשר התמיה למה ד' יחרה אפך בעמך. אכן י"ל הכונה, שהרי גם בצאתם ממצרים היו בהם עובדי ע"ז, וכמו שטען שור של מצרים הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי ע"ז. אלא שהשי"ת גונן על עמו ממדת הדין בכח גדול וביד חזקה, והעיד עליהם שלא עבדו אלא מתוך שעבוד וטירוף הדעת (ליקוט שמעוני שמות רמז רלז). כי גלוי וידוע לפניו ית' שרצוננו לעשות רצונו. וזהו שטען המליץ אדון הנביאים משה רעי' מהימנא, למה ד' יחרה אפך בעמך, הרי אתה הוצאתם מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה נגד מדת הדין, והמלצת בעדם לטובה, והעדת עליהם שלא עבדו ע"ז אלא מתוך טירוף הדעת. וא"כ עדות זו יפה תוקפה גם לעת הזאת, שלא עשו ישראל את העגל אלא מתוך טירוף הדעת שהטיל בהם השטן, ובדאי לא מרדו בו' בדעה צלולה. וא"כ למה יחרה אפך עליהם והרי בפנימיות לבנם הם נאמנים לך כבתחילה.

וזה נרמז בדברי הכתוב "א-ל מוציאם ממצרים כותעפות ראם לו", ופרש"י שהוא לשון תוקף רום וגובה. והיינו, שבוה שהוציאם השי"ת ממצרים אע"פ שהי' בהם עובדי עבודה זרה, והעיד עליהם שלא עבדו ע"ז

קדושה ושפלות רוח המפתח לעבודת ה'

בהפטרת פרשתן כתי' (מכילתא, ה) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השיטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה'. ומדברי הנביא נראה שיש לנו מצות זכירה עכ"פ מדברי סופרים על מעשה בלק. והענין בפשטות הוא שעלינו לזכור את האהבה הגדולה של השי"ת אלינו, שעל אף שהיה בלעם יודע דעת עליון לכוון את הרגע שבו זועם ה' "כי רגע באפוני", אפ"ה היה כל אותם הימים לא זעם ה' אף ברגע זה, כדי שלא תחול קללתו על ישראל.

אמנם עוד נכלל במצות זכירה זו, ללמוד כל מה שאפשר ממעשה בלעם, לענין עבודת השי"ת, והוא ע"פ המסופר בהרה"ק ר' דוד מטאלנא זצוק"ל, שפעם אחת נקלע אליו חסיד של הרה"ק ה"שפאלער זיידע" ושאל לו ר' דוד זי"ע שיאמר לו איזה מאמר מהרה"ק משפאלי זי"ע. וענהו, שאמר השפאלער זיידע, שממעשה בלעם אפשר ללמוד שאפשר להיות יודע דעת עליון, ולראות מחזה ש-ד, ועכ"ז להשאיר בלעם רח"ל. ובשמוע הרה"ק ר' דוד אמרה זו נרעש מאוד והסגיר את עצמו בחדרו ג' ימים שלמים. והיה ביום השלישי כאשר יצא שאלו אותו מה ראה על ככה להסתגר ג' ימים, וענה להם שבאותם ימים בדק את עצמו לראות אם ח"ו אין בקרבו איזה שמץ של "בלעם". ולדין יאמר כי הרי אנו אין אתנו "יודע דעת עליון" ומחזה ש-די יחזה, אמנם בוודאי מוטל עלינו לבדוק את עצמינו אם אין טמון בתוכינו איזה שמץ של בלעם, והיינו ממדותיו הרעים, שכל מי שיש בו מהם הוא מתלמידיו של בלעם הרשע רח"ל.

והנה אנו עומדים בשבת יארציית של זקה"ק בעל הנחל יצחק, שעל אף רום דרגתו וצדקתו היה שפל בעיני עצמו, ובודק עצמו תדיר אם כל מעשיו כראוי. ובדידי הוה עובדא שפעם אחת נכנסתי אצלו באמרי לו מה ששמעתי אומרים על אחד מצדיקי הדור שאמר, שאין לו כבר שום נסיון של התנשאות להראות מעשיו לבני אדם, כי כבר ביטל מכל וכל כל נגיעות ופניות. ושאלתי אותו אם יתכן כדבר הזה. ענה אותי בדמעות שלישי, "מיין קינד, עד זיבולא בתרייתא, עד זיבולא בתרייתא". כלומר שאי אפשר להיות בטוח בזה עד יום האחרון.

והי' נוהג לתלות בעצמו, כל קלקולי הדוה, וכמו שמפרש בפרשתן את הפסוק "לא הביט און ביעקב ולא

ראה עמל בישראל", שאין השי"ת מבט על עוונותיהם של יעקב דהיינו הפחותים שבעם שהם בבחינת "יעקב", כיון ש'ולא ראה עמל בישראל' כי אין השי"ת רואה את גדולי ומנהיגי הדור עמלים כראוי להעמיד הדת על תילה, וכן היה הולך ומאשים את עצמו בכל דבר שאינו הגון שנעשה.

והי' לבו נשבר בקרבו בהעלותו על ליבו את עבודת התפילה שלו, אע"פ שהיתה בכוחו כוחות, וכפי שהיה חוזר על דברי אביו רביה"ק ר' איתמר שאמר משמו של אביו רביה"ק ר' מאיר מקרעטשניף שהיתה עבודת התפילה שלו עד כלות הכוחות ממש ואפ"ה אמר שיתכן שישנו איש פשוט בפנית ביהמ"ד ותפלתו חשובה יותר מתפילתו. והי' אא"ו חוזר על זה המאמר בדמעות שלישי ברוב שפלותו.

והי' שגור על פיו בשם זקנו הרה"ק ר' אייזיקל מקאמרנא זי"ע שבכל הדורות היו צדיקים גדולים מאד שהיו חוששים כל ימיהם אם ח"ו אין כל עבודת הקודש שלהם באה מקליפת נוגה ח"ו. ועד"ו אמר העטרת צבי זי"ע, וכך פי' זקה"ק בספרו נחל יצחק את הפסוק (שמות י"א, ט) "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה", שאפי' צדיקים גדולים העובדים את ה' כל ימיהם, "לא נדע מה נעבוד את ה'". - אין יודעים אם עבודתם רצויה לפני המקום ב"ה, "עד בואנו שמה" - עד ביאתם לעולם העליון, ורק שם בעולם האמת ידעו נכונה אם היתה עבודתם באמת ובתמים. ונאים הדברים למי שאמרם, שברב שפלותו הרגיש תמיד שאין עבודתו שלמים.

והנפוך הוא אצל בלעם הרשע, שדרגה זו שהיתה לו, להיות יודע דעת עליון ומחזה שדי יחזה, גרמה לו להתנשאות ומדות רעות, וע"כ גם ענין זה נכלל ב"זכר נא מה יעץ בלק" וכו' למדינו שיש כל אחד לבדוק את עצמו תמיד אם אין בו אחיזה ממדותיו של "בלעם", ולזכור שמדריגות והשגות אינן עריבות שלא יפול למדות רעות, אלא על מדות צריך תמיד לעמול, ולהתיגע לזככם.

עוד ענין שיש ללמוד ממעשה בלק ובלעם, שהנה הוא אנו שאחר שלא הצליח לקללם, יעץ להכשילם חלילה בעיני קדושה, ומזה נעשה קלקול גדול כמב' בסוף הפרשה, והרי הדור ההוא היה דור דעה והיו כולם בעלי דרגות ואפ"ה שלטה בהם הקללה ע"י פירצה זו,

וא"כ כ"ש אנו בדור חלש כ"כ יש לנו לזיזר מאד בעיני קדושה וטהרה ואפי' מראה אחת חלילה. וזקה"ק זי"ע היה תמיד עומד בפרץ בענין זה, ואף הוציא ספר על ענינים אלו והיה דורש ותובע ומוכיחניו תמיד שבשט מוסר על עיני קדושה וטהרה.

וכן מבואר בתפארת שלמה בפרשתן עה"פ (ב, ה) הנה כסה את עין הארץ, שהבין בלק ששמירתו של ישראל הוא מכח שמכסים את עיניהם שלא לראות ראיות אסורות, ומש"ה גמר אומר להכשילם, דווקא בענין זה. ובלעם, כל נפילתו היתה מחמת זה. וכמ"ש "נופל וגלוי עינים". ואם דור דעה שהיו אז במדרגה של "מה טובו אוהליך יעקב" נפלו כ"כ עקב קלקול הראי', מה נענה אנו אבתי', וכן פי' צדיקים מאמר המשנה אל תהיה חכם בעיניך שהרמז בזה שבענין שמירת העינים אין להתחכם כלל אלא יש לזיזר מאד אפי' מראה אחת קטנה, והרי זקה"ק היה צווח ומתריע ע"ז והיה תובע אותנו ומייסרנו מאד בענין זה,

וכן היה בענין מה שהורה להעמיד מחיצות בעת רקוד של "מצוה טאנץ", והיו באים אליו בטענות שלא ראינו ולא שמענו מנהג זה מרבתינו ואבותינו. והיה משיב ע"ז שהם בדורותיהם היו בדרגה גבוהה עד מאד והיו יכולים להישמר בענין זה, אבל בדורינו אנו מי יענה ויאמר זיכית לבבי בענין זה, "זכרם ישראל שנפרצה, אומרים לו גודר". ועל כן כל הרוצה לדבוק בדרכי הקדושות של זקה"ק יש לו להתחזק בשפלות ובקדושה.

והרי זכינו בס"ד שספרו נחל יצחק הוא מעיין הנובע נחלים נטוי במאמרים מתוקים בעיני קדושה וטהרה, אמונה ובטחון, והרי צדקתו עומדת לעד וצדקתו לבני בנים, ולכן כל החפץ ללמוד דרכי והנהגותיו הקדושות הלא הם כתובים בספרו הק' נחל יצחק, ובוה יזכה כל אחד לקיים בעצמו "למען דעת צדקות ה'", לבדוק את עצמו לראות אם הוא עושה באמת צדקות ה', כי מכיון שהי' כולו קדש קדשים לה' להשפיע קדושה וטהרה על כל הסביבה ועל כל הציבור והיה תמיד מעורר ע"ז. וכדאיתא במדרש (תנחומא ואתחן) שאמר משרע"ה לפני הקב"ה "רצתי לפניך כסוס", שהיה כולו משועבד למען כלל ישראל, ובדומה לזה היה זקה"ק מטריח עצמו בכל מיני טרחות להפצת קדושה וטהרה בישראל ולהשפיע טובה על ישראל, וא"כ בוודאי גם עתה נזכה שישפיע עלינו ממרומים שפע רוחני וגשמי אמן נס"י כ"ה.

פנימיות לבכם של ישראל הוא נקי מכל סיג ופגם

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ד' אלוקיו עמו וגו' (במדבר כג, כא). ופירשי"ז לא הביט בעבירות שבהן, וכו'. האמת הוא כן, כאשר איש ישראל גונח וצועק מקירות לבו, אל השי"ת שירחם עליו שיוציאו מרשת היצה"ר הרוצה להפילו לבאר שחת, אולם להיות כי פועל אדם ישולם לו מהעוונות שעשה נבראו מקטרגים ומזיקים ר"ל, ואינם מניחים לו ליכנס בשערי תשובה אזי הקב"ה שהוא צופה ומביט בחדרי הלב ובוהן כליות ולב כאשר הוא מביט לפנימיות לב איש הישראלי, אזי מיד נחשב לו כאי' עשה תשובה בפועל, וכו', וזה הוא הפעל לא הביט און ביעקב - היינו בתוך פנימיות לבכם של יעקב ולא ראה עמל בישראל - היינו בפנימיות לבכם, ד' אלוקיו עמו - היינו כי פנימיות נשמתם הוא חלק אלוך ממעל, וכו', כי תשובה הוא שישבו אל פנימיות לבבו וזה רק בישראל שפנימיות לבכם הוא נקי מכל סיג ופגם.

(ישמח ישראל)

בישראל יש את כל המדות טובות בכללם

לכה ארה לי יעקב (במדבר כג, ה). הכלל אצל כל אומה צריכה להיות איזה מדה טובה וזה הוא עיקר חיותם אבל ישראל יש להם כל המדות טובות. וכאן זה הרשע רוצה להרע

לישראל, ובישראל יש להם כל המדות טובות, ורצה זה הרשע לברר אצלו זה המדה טובה שיש באומתו מישראל, ועל ידי זה יהיה יכולת בידו להרע לישראל. וזהו שאמר לכה ארה ארה לי' בירור כמאמר חכמינו ז"ל אורה בתאנים שרצה לברר אצלו המדה שיש לו ממדות טובות של ישראל וזהו לכה ארה לי' יעקב לברר מה שיש אצלי ממדת יעקב ועל ידי לברר זה ולכה זועמה וכו'.

(קדושת לוי)

לישראל יש כח לשנות הגזירה בכח ובשורש הזמן

כי לא נחש ביעקב, ולא קסם בישראל (במדבר כג, כג). ויבן הפסוק, כי לא נחש ביעקב, כי הקוסמים אינם יכולים לשנות ולחדש דבר מכפי שגזרו ונטבע, אבל ישראל יש להם כח זה, שכעת, היינו בכח ושורש הזמן, יאמר ליעקב, ולישראל מה פעל קל, היינו שאפי' אם מתפשט הגזירה בפועל, יכולים לישראל לעזור ההיולי שנקרא עת, ולשנות הפעולה, היינו שיאמר להם, שבבילם, מה פעל קל, היינו שהמעשה הוא רק לטובתם ובשבילם.

(דברי חיים)

איש ישראל מתקן הכל לפני השניה

לא ישכב עד יאכל טרף (במדבר כג, כד). פירוש, איש ישראל

(בית אהרן)

"אם כוונת הלומדים הוא להודות על האמת ראוי שתשרה שכינה עליהם"

וירא את ישראל שוכן לשבטיו וגו' (במדבר כד, ט). ופירש רש"י ראה שאין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה וכו', ושמעתי בשם הבעש"ט ראה שאין פתחיהן מכוונין זה נגד זה אמר ראוי שתשרה עליהן שכינה (ב"ב ד"ס ע"א), ר"ל כי שני לומדים שמפלפלים זה עם זה, ולפעמים אינם מודים על האמת, רק הם מכוונים לסתור דברי חבירו, אף שידוע בעצמו שצדקו דברי חבירו, אף על פי כן כוונתו בפלפול לקנטור ר"ל, אבל עיקר הכוונה בפלפול הוא להודות על האמת, ויקויים בהם מה שאמרו חכמינו ז"ל (בבבית פוק ג) שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה שכינה שרויה ביניהם. והנה הפה נקרא פתח, שמשם הדיבור יוצא. וזהו שאמרו שאין פתחיהן מכוונין זה נגד זה, ר"ל שאין כוונתם בפלפולם להתנגד ולקנטר זה כנגד זה, רק כוונתם להודות על האמת, אמר ראוי שתשרה שכינה עליהם.

(בעל שם טוב)

פסוקים [שם פרק כ"א ופסוקים ל"ג ל"ד ל"ה] ששם מספרת התורה הק' שיעוג מלך הבשן יצא הוא וכל עמו למלחמה לאדוועי, והקב"ה אומר למרע"ה "אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו" וכו'. ובמס' נדה (ס"א ע"א) מקשים, מה בכלל גרם למרע"ה לפחד מעווג מלך הבשן, שהקב"ה צריך לומר לו "אל תירא אותו".

אך זה פלא, שעם זאת ששם הספיק ג' פסוקים, כאן בפרשתינו כאשר עוסקים בסך הכל במזימה של שני ישישים כבני שלוש מאות - ארבע מאות שנה (שא"ו במדרש אגדה שבלעם הוא לבן הארומי). ועוד שבלעם היה בריה משונה ביותר. עין אחת מנוקרת, אוזן אחת חירשת (עין זוה"ק בפרשה דף י' ע"א), חגור וצולע, כמו שמובא במדרש לקח טוב עה"פ "וילך שבפי" שהתעוות והלך על גחונו ממש כנחש שפיפון. ומרכב של אותו זקן וחולה הוא אתון זקנה שנבראה בערש"ב בין השמשות (2500 שנה קודם). ודוקא כשעוסקים באותם בריות, כותבים עליהם בתורה הק' פרשה שלימה בלי שום נושא אחר של ענין מצות עשה ול"ת. ועדיין לא די בזה, אלא מרע"ה כותב בזה עוד ספר בפני עצמו באריכות גדולה, מה שלא מצינו שעשה בדומה לזה בכל התורה כולה,

מה היה הנס הגדול בפר' בלעם

וביותר הוא חידוש, שהקב"ה בעצמו טורח לספר כל המעשה, ומבקש מבני" בסוף ספר מיכה (הפסוק השביעי) "עמי זכר נא מה יעש מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השיטים עד הגלגל". ובעבודת הקודש לחיד"א יש תפילה מיוחדת לזכות למצוות זכירת ההצלה מבלק ובלעם, כפי שצוה ה' בפסוק הנ"ל במיכה!

והסבר הענין בעז"ה שהלא העיקר הראשון מה"ג עיקרים הוא "שהבורא ית"ש הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים" והוא כולל כל הכוחות כולם, ואין עוד מלבדו. וא"כ למרות כוחם הנורא והעצום מעל הטבע של סיחון ועוג, אין תנועה אחת ופעולה אחת שיכולים לעשות בעצמם בלי שהקב"ה יחייב אותם באותו רגע ויהווה אותם, שהרי אין להם שום מציאות של כח עצמי. וע"כ אם כתוב בתורה שהקב"ה אמר למרע"ה "אל תירא אותו" צריכה הגמ' בנידה לבאר שח"ו בל נחשוב שהיה כאן יראה חיצונית מכווח הנורא להרים הר בהיקף 83 ק"מ ולהטילו על כל מחנה ישראל! אלא שהיה לעוג כח רוחני שזה מכווחת הבורא בעצמו, שנותן כח לזכות רוחנית, אי בזכות שהציל את לוט, או ע"פ הזוה"ק שהיה מהול ע"י אברהם אבינו ע"ה, ופחד משה לבטל פעולת קדושת אברהם אבינו. וע"ז הוצרך מרע"ה לשמוע שאין סיבה להתירא מעוג, כיון שכבר לא נשאר שום זכות וכח רוחני בעוג. וכל כוחו רק כח גשמי עצום ונורא, שמזה אין מרע"ה חושש ומתיירא!

כוחם הנורא של בלעם ובלק

ולפי"ז נבין ענין פרשת בלעם. דהנה מובא בזוה"ק (ח"ג דף ש"ב ע"א) שכלל ישראל היה בגלגל מזימתם של בלק ובלעם, בסכנה הגדולה ביותר מיום בריאת העולם, מה שלא היו בזמן מצרים ורדיפת המצרים ובקרי"ס, ואפילו אחרי הפגם הנורא של חטא העגל לא היו במצב של סכנה גדולה כזו כמו בזמן עצת בלעם. שמחוץ לכוחו העצום של בלעם בכשפים, שבחולין (דף ח) מוגדרים כ"כשפים" משום שניתן להם כח להכחיש כביכול פמליא של מעלה! כאשר כח הקליפות הוא מבני חם כמו פרעה מלך מצרים בן כנען בן חם, אין הפחד כ"כ מכווחם, כמו בקליפת עמלק ובלק ובלעם. משום שהם מצאצאי שם וקרובי אברהם אבינו. ובפרט שכאן היו כל הכוחות האלו יחד, וכמובא בשם המקובל הק' ר"ש מאוסטרופוליא, שהאותיות של בלעם ובלק משלימים לעמלק וכוחותיהם היו גדולים וחזקים וחובקי זרועות עולם (עין באגרא דכלה פ' בלק - אור החיים הק', ובפנים יפות). וכוחו הנורא של בלעם בטומאה היה מקביל לזה מרע"ה בצד הקדושה! כמובא בספרי (דברים שני") שזה שאמר הכתוב "ולא קם נביא בישראל כמשה", אבל באומות העולם

קם! ומני, בלעם! ובתנא דבי אליהו רבה (כ"ה) איתא שלא הניח הקב"ה דבר בעולם שלא גילה לבלעם. ובמד"ר (ד-ד) איתא שהיו ג' דברים שבלעם היה גדול ממושה רבינו! ולפי"ז נבין שכאשר מצד אחד ניתנו לבלעם כאלו מדרגות נוראות, שידוע דעת עליון (פדאיתא בע"ז דף ד' ע"א), וידע סודות שהיו מכוסים וסתומים משאר הנביאים, כמובא בתרגום יונתן (בב. ז). ומאידך שנאתו להקב"ה ולכלל ישראל היתה באופן מבהיל. דמובא בגיטין (נ"ז ע"א) שלאחר כאלף שנים שבלעם נשרף בגהנום, עוד נשאר שונא ישראל, ואמר לאונקלוס שהעלהו באוב, "שלא ידורש שלומם וטובתם של בני" כל הימים!" ובחיים חיותו היה הוא זה שיעץ לפרעה לקחת את תינוקות בני ישראל ולשוחטם ולהתרחץ בדמם! (כמובא במדרש אגדה ב-ע"ג ובוסטה דף י"א ע"א) "מושיגים של שנאת ישראל"!

ולכן כאשר מצטרף לקליפת בלעם ג"כ קליפת בלק, ויחד עם תאוות הממון היוקדת המהפנש הרחבה שבקברו - במושיגים של "מלא ביתו כסף וזהב!" ועוד כח נורא נוראות שהיה אז לבלעם, כמובא בחת"ס בפ' וישלח (ק"א) וכאן בפרשה (וכן באגרא דכלה), דהנה מצינו שבביל יוה"כ היו צריכים לשמור את הכהן גדול בכל מיני טצדקי שלא יבוא לידי טומאה. והיו מקיפים אותו הפרחי כהונה, ועושים פעולות שונות שלא ירדם. ולכאורה קשה להבין, מה החשש על איש קדוש שכבר שבעת ימים מקודם הופרש מביתו, ועשה הכנות נוראות כשאינו יוצא בכלל מבית המקדש, שיבוא לזה.

מסירות נפשו של בלעם והס"א להרע לישראל

אלא מביא התו"ט בשם החסיד, שהס"א ידעה שביום הכיפורים מצחים אותם ע"י עבודות הכ"ג, ואזי לתה אליהם הרעה, על כן היו כוחות הס"א מתחזקים ולוחמים באופן נורא מאד, ועסקו בכל כוחם להכשיל הכ"ג בביל יוה"כ. עד שמובא בזוה"ק שזה שהקיפו את הכ"ג הפרחי כהונה, והכו באצבע צדדה, היו אלו פעולות נשגבות לבטל את כוחות הס"א שנלחם שם, במסירות נפש, עד שמע"ז להינסס למקום קדוש כזה - מקום ביהמ"ק, עבור מלחמתו. ומובא בתיקוני זוהר תיקון י"ח שזה לעומת זה עשה אלוקים וכמו שיש בצד הקדושה ענין של מסירות נפש, כך יש בצד הס"א ענין של מסיו"נ (להבדיל א"ס מבלוה), וכן אומר החת"ס שעשיו הרשע, שידע את הנאמר בזה"ש שדוד המלך לא היה יכול לבנות את ביהמ"ק, כיון ששפך דם הרשעים, והטעם משום שהמזבח בא להאריך ימים והחרב מקצר ימים, ולכן הגיע עשיו עם 400 איש עמו. שרצה להיירא

ע"י יעק"א שהיה גיבור עצום, או לפחות שיהרוג א' מאנשיו, ועי"ז לא יוכל יעק"א לבנות את בית המקדש כפי שתכנן לעשות בית אלוקים. ומזה אמנם ירא יעק"א "שמא יהרוג את אחרים". ולכן אח"כ שנשמטו כל אנשיו, וראה עשיו שאין יעקב הורג אף אחד, לכן בכה בושיקה, ופ' החת"ס, שלא בכה על שלא הצליח להרוג את יעקב, כי ידע שמרוב גבורתו של יעקב לא יצליח עליו. אלא בכה שלא הצליח לגרום שיעקב אבינו יהרוג אותו, ועי"ז יוכל הוא לבנות את בית המקדש! וכן אומר האור החיים הק', שהיתה שנאת בלעם כ"כ נוראה, שידע היטב שישלם בחייו עבור הפגיעה בכלל ישראל, ובכ"ז בא במסירות נפש שאלות. שזה הכונה ע"פ האור החיים הק', מה שאומר בלעם בלבק "הני הולך לעמי", שיאסף אל עמי וימות בחרב. ובכ"ז מעדיף בלעם למות ובלבד לעשות רע לכלל ישראל, ולפגום בקדושתם!

שנאת ישראל היוקדת של בלעם

ומוסיף מהר"ש קלוגר באמרי שפה, שברוך כלל היה בלעם מתעסק עם קללות מוחוק, שהיה יושב כשולחני - (פתחה) ומראים לו שמות לקללה, ולפי גובה הסכום יכלו לקבל קללות. ולא היה משנה לו מי כנגד מי, כל המרבה במחיר קיבל קללות נמרצות כנגד הצד השני. אבל פעולת הקללות היתה ע"פ השמות שהביאו לו.

וכאן כאשר בלק ביקש שיקלל את כל כלל"י, לא יכול לעשות זאת ע"פ שמותיהם, שבשם ישראל יש את שם ה' במשותף, ובשם יעקב יש ז' פעמים שם הוי"ה, וכן שם זה ניתן ליעקב ע"י הקב"ה בעצמו. ואפילו בלק נזהר בזה ואמר בלשון והנה עם יצא ממצרים והוא יושב ממלי - בלשון נסתה. ולכן הוצרך לנסות דבר חדש שאף פעם לא ניסה, והוא לפגוע בהם ע"י שיגיע מולם, וימצא קיטרוגים, ולכוון הרגע של זעם הקב"ה, וכמובא בתוס' בברכות. ולכן אמר בלשון "אולי נוכל נכה בו", שעדיין לא היה "קמיע מומחה", שלא ניסה עוד בזה, לפגוע בלי להזכיר שם. ולמרות שלהגיע למרחק כזה היה מאוד קשה לזקן מופלג כמותו, עם נכות גבוהה, ועם אתון זקנה משנת תוהו, וכפי שאמר "מן ארם ינחני מהררי קדם", ובכ"ז אפילו על ספק ספיקא אם יצליח באופן כזה, מה שלא עשה בכל ארבע מאות שנותיו, מוכן הוא לכל מאמץ ולהתגבר על כל מניעה. הוא משכים בבוקר בלהיטות. וכ"כ בוער בו השנאת ישראל, עד שמובא בבן איש חי פשט נפלא (ומיושבים ע"פ חידושו הרבה תמיהות) שהקב"ה התיר לבלעם "לך עם האנשים", הלא הם שרי מואב. אבל בלעם מגודל שנאתו היוקדת לכלל ישראל ולהיטותו לפגוע בהם, הכה ודירבן את אתונו הזקנה ללא רחם, והוכרחו לרוץ. וכ"כ התקדם בדרך עד שנשארו שרי מואב מאחור, ובלעם לבד עם נעריו. ולכן כתוב ויחר אף ה' כי הולך "הוא", בלשון יחיד. וע"כ עצר המלאך את האתון ולא נתן לו להמשיך, כדי שיתבזה לפני שרי מואב. והנה בלעם בעל כרחו המשיך אח"כ עם שרי מואב, כדי שלא יבוא המלאך שוב. אבל למרות שרואה שיש כאן פיקוח משמים על כל מה שעושה, והענינים אינם בשליטתו, עע"ז המשיך ללכת ולנסות לפגוע בכלל"י בכל מחיר! על ספק שבכלל יצליח ואפילו במחיר מיתה משונה בחרב!

ולפי"ז מובן שבצירוף כאלו כוחות עצומים מצד הס"א - מסירות נפש, ומדרגות רוחניות של יודע דעת עליון, שידוע בדיוק מה עושה נח"ד להקב"ה ומה אלוקים של אלו שונא. ויודע לכוון אותו רגע של הזעם, שאז הכי מתאים לקללות ולקיטרוגים ר"ל. ממילא מובן שהיו אז בני" צריכים לישועה עצומה, ואם ח"ו לא היה משנה הבורא כל סדרי הנהגתו מבראשית מאז ימות עולם, והיה בימים האלו רגע קטן של בחינת א-ל זועם בכל יום, לא היה ח"ו נשאר משונאיהם של ישראל שריד ופליט ר"ל. ועל כן מצוה אותנו השי"ת בידי מיכה, לזכור כל זאת, למען דעת צדקות ה' וחסדיו עם עמו.

המסובים פנוי כי עסוקים בשמחה הם^ח:

ואיסור זו אינו אלא בין שאינו מבושל שראוי לנסך ע"ג המזבח, אבל יין מבושל כיון שאינו ראוי לנסח ע"ג המזבח, ולא היו מנסכים אותו לע"ז, מותר אפילו בשתייה^ט, ומותר לשתותו עם הנכרי^י. ושיעור בישול לענין זה הוא משהרתיח על גבי האש^{יא}, ויתמעט ממידתו על ידי הרתיחה^{יב}, והוא שיעור יד סולדת בול^{יג}.

ענבים שנתבשלו ועשו מהם מיץ או יין נחשב ליין מבושל^{יד}. וכן צימוקים שנתבשלו במים, אין בו משום יין נסך כדין יין מבושל^{טו}.

יש אומרים, שמיץ ענבים או יין מפוסטר אינו נחשב ליין מבושל, ולכן צריך להקפיד ולהזהר בזה ממגע נכרי^{טז}. והמנהג להקל בזה^{יז}, ויש מחמירים עפ"י חסידות בזה^{יח}:

שתיית יין נסך וגם סתם יינם הוא איסור חמור מאוד, והעובר על זה ושותה, עוקר נשמתו ממקום שנשרש בו בקדושה ביין המשוומר בענביו, ואין לו חלק לעולם הבא^{יט}, וחייב מיתה כמו כל העובר על דברי חכמים^כ, והנהר בזה זוכה למאתיים עולמות^{כא}, חזכה לאכול מסעודתו של הלוי^{כב} ומהיין המשוומר לעתיד לבוא^{כג}.

ומי שנשכל ח"ו באיסור חמור זו, יש אומרים, שיתענה ה' ימים נגד ה' פעמים גפן המוזכר בתורה, ויתכפר לו^{כד}. ועפ"י קבלה יש להתענות ע"ג תעניות, כמנין שם ס"ג^{כה}. ולמעשה הכריעו, דבשווג יתענה ה' תעניות, ובמידת ע"ג תעניות^{כו}. ובזמנינו שנחלשו הדורות ואין הכוחות אתנו להתענות כ"כ, יעשה שאלת חכם ויורה לו דרך תשובה בזה:

יש מחמירים אף אם לא נגע הגוי בהיין שלא לשתותו. אמנם אין זה אלא חומרא בעלמא, ולהלכה למעשה מותר לשתותו^{כז}. ויש אומרים ש"כ"ז אינו אלא בעכו"ם, אבל בישמעאלי אפילו מידת חסידות ליכא^{כח}. וכל זה אינו אלא דוקא אם הסתכל בהיין כדי ראייה, אבל אם רק נתן עיניו בו בהעברה בעלמא, לית לן בה. וכן אם ראהו דרך הבקבוק של זכוכית אין לדקדק בכך^{כט}.

וכבר נתפשט המנהג להחמיר שלא לקדש על יין שראוה נכרי, כיון ששורה רוח הטומאה על היין^ל, אבל על יין מבושל, וכן על יין מפוסטר כנ"ל, מותר לקדש עליו, כיון דאינו כלל בגזירה זו^{לא}.

נערך ונקלט ע"י הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזנבוים שליט"א

יין נסך

פרשת בלק שאנו קורין השבוע עוסקת בפרשת בלק ובלעם שרצו לקיים בהידור רב מה שאמר רשב"י, הלכה בידוע שעשוי שונא ליעקב (ספרי בעלותך יא), ולכן זכו שיקרא פרשה שלימה על שמו שהיה א' ערליכער גוי^א. עד שלבסוף החטיא את ישראל בעבירות חמורות שבתורה, וע"י עצתו הפיל ר"ל כ"ד אלף מישאל. ואיתא במדרש תנחומא (בפרשתן סימן ט) שכל זה אירע לאבותינו, כיון שעדיין לא נאסר יין של גוים^ב. הרי לנו כמה גדולים דברי חז"ל שאסרו יינם משום דבר אחר (שבת זי). וכיון שאף בזמנינו שכיח מאוד איסור זה, נכון אלו שיש להם עוזרות בית או איזה גוי פילפיני שישרת אותו, לכן הבה ונעסוק בענין דיני יין נסך ואיזה יין אסור וכמה פרטי יינם בענין זה בס"ד:

איסור יין נסך

מיד כשראה פינחס גודל הרעה אשר אירע לעמו ישראל, עמד ואסר לשתות סתם יין של גוי בבית הגוי. אבל עדיין היה מותר לשתותו בבית הישראל. וכן היה מותר עדיין בהנאה. ולא נתפשטה תקנתו בישראל כ"כ, עד שעמד דניאל חזר והורה על גזירת פינחס^א. לכן עמדו תלמידי שמאי והלל וגזרו בגזירת הי"ח דבר, לאוסרו בשתייה אפילו בבית ישראל^ב. ובית דין שלאחריהם גזרו עוד, לאסרו בהנאה לגמרי^ג, ואפילו להתרפאות ממנו במקום סכנה אסור, כיון דדינו כע"ז דחייב עליה ביהרג ואל יעבור^ד. וכן נפסקה ההלכה דסתם יינם של גוי אסורים בהנאה, ודינו כיון שנתנסך ממנו לע"ז^ה. אבל תינוק בן יומו אע"פ שאוסר היין בשתייה, מ"מ מותר בהנאה^ו.

אמנם כל זה בימים מקדם שהיו הגוים אדוקים בעבודה זרה, אבל בזמן הזה שאינו שכיח שהאומות מנסכים לעבודת כוכבים, יש אומרים דמגע עובדי כוכבים ביין שלנו אינו אוסר בהנאה, רק בשתייה^ז. כיון דהוי כמו תינוק שמנסך, דאינו אוסר במגעו אלא בשתייה. ואפילו אם הואים שמנסך לפני הע"ז שלו, ג"כ מותר, כיון דאינו עובד לשם ע"ז, אלא משום דמנהג אבותיו בידו. וא"כ מה שמנסך אינו מנסך בטוב לשם ע"ז, ואסור רק בשתייה^ח. וכן סתם יין טהור, אינו אסור ליהנות ממנו, ולכן מותר לשאוף שאבאק או לעשן סגירות שנילוש עם סתם יינם, כיון דאינו אסור בלא בשתייה^ט. וכן מותר

לגבות בחובו מן העובדי כוכבים סתם יינם, מפני דהוי כמציל מידם. והוא הדין בשאר הפסד, כגון אם עבר וקנה או מכה. אבל לכתחילה אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר בו. ויש מקילין גם בזה, וטוב להחמיר^י, וכן ראוי לכל בעל נפש להחמיר ויצליח^{יא}:

ומה שנוהגים כהיום לעשות סחורה בסתם יינם, הוא כיון במדינות אלו יש מסחר גדול ביין בין הנכרים, [וכגון בצרפת שנוהגין לשתות יין בסעודתם] והוי כהפסד מרובה דמותו וכנ"ל. אמנם יש לכוין ולהתפלל ותן לנו כל מחסורינו בהיתר ולא באיסור^{יב}. אמנם ודאי אפילו בזמנינו במקום שאין הפסד מרובה ראוי להחמיר בזה כנ"ל^{יג}. אמנם אין בדינו למחות ביד המוכרים כיון דיש מתירין אפילו לכתחילה, וביותר שהעניות מצויה. והירא את דבר ה' ומדקדק במצות יש לו להחמיר אפילו כשהעניות מצויה, כי כדאי הם הגאונים האוסרים בהנאה לחוש להם ולהפסידו^{יד}:

במקום שנמצא גוי אין להשאיר בקבוק יין בלתי חתום, אם לגוי יש גישה לבקבוק היין. ויש לשמרו בארון נעול או בחדר נעול כדי למנוע חשש ושאלה על היין. וכן אסור לתת לגוי למזוג יין מבקבוק לכוסות. ואף על פי שלובש כפפות בידיו היין נאסר. ולכן אסור להניח לגוי למזוג יין לכוסות בחתונות ושמחות, אף שלובש בידיו כפפות. ובמקומות שעושים כך צריך למחות על כך בכל תוקף, כיון שאי אפשר להשיג עליו שאין דעת

[ועיין בשמירת שבת כהלכתה חלק ב פרק מזו הערה צב שכתב, דאין להביא ראייה מהאגרות משה לנידון דידן, כיון דשם מייירי מבישול גמור ולא ע"י פיסטור ויש מקום לחלק בזה]. ועיין בספר קידוש להלכה (פרק ג הערה 335) כתב, ששמע מהגרי"ש אונגר שבדק מידת הפיסטור ביקבי אליעזר והיה כ 85-82, ונעשה בכלי פתוח והיין מתמעט ובכך נחשב לדעתם מבושל גמור:

כח. שו"ת תשובות ונהגות (חלק ב סימן תא):
 כט. זוהר הק' (שמניי מ).
 חו"ל החכמת אדם (שם סיף א) "והאריכו מאוד בעונש זה המקובלים, ונתחבר ע"ז ספר מיוחד הנקרא יין המשומר, והקורא בו תסמר שערות בשרו מגודל העונש. וכתבו שקבלה בידם שהשותה סתם יינם, יכשל בודאי לבעול ארמית, כמו שגזרו חכמים יינם משום גנותיהם. ובספר הזכרונות מהחסידי ר' שמואל אבוהב מאריך ג"כ בעונשו,

ולכן כל אדם יזהר בזה מאוד לנפשו, ויזכה לסעודת ליתן וליין המשומר עיי"ש:
 ל. שיורי ברכה להחיד"א (ס"ב א):
 לא. זוהר הק' (ירא מדרש הנעלם צז):
 לב. עיין בלשון החכמת אדם הנ"ל:
 לג. רמ"א (שם סיף כ) בשם שו"ת הרא"ש (ככל יט סימן טז):
 לד. שיורי ברכה להחיד"א (שם) בשם גורי האר"י:
 לה. רוח חיים להגר"ח פאלאגי (סימן קנג אות ו):
 לו. של"ה הק' (שער האותיות כלל צד), טעמי המצוות לרבינו מנחם המבלי (ל"ת שם), מדרש תלפיות (אות י"ד ערך יי), רוח חיים להגר"ח פאלאגי (סימן קלא אות א):
 לז. בן איש חי (שנה ב) פרשת בלק סיף טו):
 לח. דברי יחזקאל החדש, שו"ת דברי שלום (חלק ד סימן ל"ב ד"ה וכו'), שו"ת דובב מישרים (חלק א סימן קנד):
 לט. מקור חיים להחיות יאיר (סימן קפב):
 מ. שו"ת דובב מישרים (שם):

א. הרה"ק הר"ר מאירל מפרימישלאן זי"ע (דברי מאיר בפרשתן ע"ש באורך מה ששח הרה"ק בזה):
 ב. וביתר ביאור איתא בפרקי דרבי אליעזר (חלק לו, ז"ל, רבי אלעזר המודעי אומר, עמד פינחס והחרים את ישראל כסוד שם המפורש, ובכתב שנכתב על הלוחות, ובחרם בית דין העליון, ובחרם בית דין התחתון, שלא ישתה אדם מישאל מיינם של גוים, כי הם מרפש רגלם, שנאמר, וצאני מרמס רגליכם תרעניה ומרפש רגליכם תשתינה (יחזקאל לו, יט). שכל יינם של גוים לעבודה ולזנות, שהן לוקחין ראשית תירושם לע"ז ולזנות וכו', עכ"ל.
 ובאור החיים הק' (בראשית יח ד"ה עוד יצה א) איתא שגם אברהם איבנו היה נזהר בסתם יינם, ז"ל, קיים אברהם באביו אפילו עירובי תבשילין שהם תיקוני רבנו, ולזה הודיענו הכתוב, כי אברהם שר וגדלו ומכובד בעיני הכל היה, וכשיצא לקראתו מלך סדום

מן הסתם יקביל פניו בתשורת לחם לו ולעבדיו ואנשי מלחמתו, ולצד כי אברהם יפרוש ממאכלם, מהלחם משום פת של גוים, והיין משום סתם יינם, וכו', וחידוש השמיענו הכתוב שאפילו לחם ויין שאינם אלא מדרבנן הקפיד אברהם ומכל שכן שאר דברים שיש בהם חשש איסור תורה, ע"כ:
 ג. רמב"ן בהשגות על ספר המצוות להרמב"ם (לאוין קנד), רמב"ן (עבודה זרה לז), ביאור הרד"ל על פרקי דר"א (שם אות מד):
 ד. בית יוסף (י"ד סימן קנג סיף א):
 ה. תורת הבית להרשב"א (הארון שער א אות לט):
 ו. בית יוסף (שם בבדק הבית בשם האורחות חיים):
 ז. שו"ע (שם סיף א):
 ח. ש"ך (ס"א):
 ט. רמ"א (שם):
 י. ש"ך (ס"א):
 יא. ש"ך (ס"א ב) בשם הב"ח:
 יב. שו"ת קול אליהו (ח"א י"ד סימן כ):

יג. רמ"א (שם):
 יד. חכמת אדם (ככל עה סיף יז):
 טו. שבילי דוד (לסימן קנג אות ג):
 טז. חכמת אדם (שם):
 יז. שו"ת מהר"ם שיק (חי"ד סימן קט):
 יח. שו"ת אגרות משה (י"ד חלק ב סימן נא):
 יט. שו"ע (סימן קנג סיף א):
 כ. ש"ך (סימן ו) דכן מוכח מהש"ס:
 כא. שו"ע (שם):
 כב. ש"ך (ס"א ז):
 כג. שו"ת אגרות משה (י"ד חלק ב סימן נב):
 כד. שו"ת אגרות משה (י"ד חלק א סימן ט):
 כה. אורחות חיים [ספינקא] (או"ח סימן רעב סיף ח) הביא בשם מהרש"ם שצא בספר הפרדס לרש"י הלכות יין נסך (סימן רסח) להדיא כן:
 כו. שו"ת מנחת שלמה (חלק א סימן כה), הגרי"ש אלישיב זצ"ל (חובות נתיבות הכשרות):
 כז. שו"ת אגרות משה (י"ד חלק ב סימן נג)

בעת תת ה' שמחה באהליכם ובאהלי ידידיכם תוכלו להכניס לגיליון הקדשה וברכה מיוחדת עבור קרובכם וידידכם ולהוקירו ולכבדו. וכן ניתן להנציח בהנצחה קבועה כפי שהיה עד כה על כל אלו יש לפנות לגבאי הרה"ח ר' ישעי' גרשנצקוון שליט"א בביהמ"ד או למערכת באימייל a66136133@gmail.com ביי אונז אעל אויף שמחות

הודעה משמחת

ע"ב דמיירי בקריאת שמע, ומשמע מלשון הגמ' שם שלא יפרוש לגרוס בפרק אחר, משום שקרי"ש היא תלמוד תורה.

אפי' כשאינו מתפלל עמם חמור מאד

ו. אמנם בש"ע הרב (או"ח סי' קכ"ד סעי' ה) כתב וז"ל, "לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא אפילו יש ט' זולתו, שכל המשיח בבית הכנסת בשעה שהצבור עסוקין בשבחו של מקום, מראה בעצמו שאין לו חלק באל-הי ישראל", עכ"ל. משמע להדיא מלשוננו, שהאיסור הוא משום שנראה כמזלזל ח"ו בשבחו של מקום. וגם משמע מדבריו דכן הוא הדין בכל עת שהציבור עוסקים בשבחו של מקום, ולא דוקא בחזרת הש"ץ (וכ"ה בזה"ק פר' תנומה דף קל"א ע"ב שצ"ן שם במקור לדבריו, שמיידי שם "בשעתא דישאל מסדרי בני כנישתא סדורא ודשיין ותושבתי סדורא דצלותא").

ז. זאת תורת העולה, שלא רק לדבר בקול, באופן שמפריע למתפללים, אסור במשך כל זמן התפילה, אפילו אם אינו מקום הקבוע לתפילה, אלא אף לדבר בלחש באופן שלא יפריע למתפללים, יש לאסור, בכל עת שהציבור עוסקים בשבחו של מקום.

הגאון הגדול ר' אברהם צבי הכהן שליט"א

מה טעמו להקליף יעקב מן פנתיה יקראל (כמדבר כל, ה).

איסור שיחה בבית הכנסת

איסור שיחה בביהכ"נ ובשעת התפילה מצינו מכח שלשה גידונים:

מהות האיסור כשאנו מתפלל עמם

ה. ולענ"ד היה נראה בזה מסברא ובדרך הכרעה, דנהי דטעם שלא יפריע לציבור, מסתבר ששייך אף בחזרת הש"ץ, ואפילו בשאר התפילה (אלא דיתכן שעל זה לא נאמר גדול עונו מנשוא וכו'), מכל מקום איסור לפרוש מן הציבור, מסתבר יותר ששייך רק בתלמוד תורה, אבל לא בחזרת הש"ץ כשאנו מחוייב בה. ודו"ק בהגר"א שם שמקור דבריו בברכות כ'.

שיחת חולין בביהכ"נ

א. איסור שיחת חולין בביהכ"נ וביהמ"ד, כמבואר ברמב"ם (הל' תפלה פ"א ה"ו) ובש"ע (או"ח סי' ק"א סעי' א): **"בתי כנסיות ובתי מדרשות, אין נוהגין בהם קלות ראש, כגון שחוק והתול ושיחה בטילה"**, ומפרש הפמ"ג (ב"א"א שם סי' ק"א) ובמ"ב (שם סי' ק"ב) דהיינו אפילו שיחה לצורך פונסה וכיו"ב, עיי"ש. איסור זה קיים בודאי אפילו שלא בשעת התפילה, דיסודו הוא משום קדושת ביהכ"נ וביהמ"ד. ומאיך אין לאסור מכח איסור זה אלא בביהכ"נ וביהמ"ד קבוע, ולא בסתם מקום שמתפללים בו עכשיו דרך עראי. מכל מקום יש מקום לימוד זכות על מה שמקילים בזה בבתי כנסיות שלנו וכל שכן בבתי החסידים (שיביבאל) אפילו באר"י, כדאינא באחרונים, והו"ד בשו"ת שבט הלי ח"ט סי' כ"ט, עיי"ש.

הפסק בתפילה

ב. איסור הפסק בתפילה, ואפילו בפסדו, כדאינא בש"ע (או"ח סי' כ"א סעי' ד' ה'). וכתב במג"א (סי' ס"ו ס"ק א') וז"ל, ומהר"ם סיקטין כתב וכו' "ובזמן הזה שאין אנו שואלין בשלום, חלילה לשאול או להשיב אפי' מד"ת, לא בין הפרקים ולא בפסוקי דזמרה" עכ"ל. ובס' החינוך כתב "ומי שלא ראינו שיקפיד על חבירו כלל לא יפסיק אפי' בין הפרקים", עכ"ל. ואיסור זה אינו תלוי כלל אם מתפלל ביחיד או בציבור, בביהכ"נ או במקו"א, דיסוד האיסור הוא הפסק בתפילתו.

שיחה בקריאת התורה

ג. בענין האיסור לדבר בשעת קריאת התורה (בסוטה ל"ט ע"א ובש"ע או"ח סי' קמ"ז סעי' ב), ובאיסור זה מצאנו שני טעמים אפילו למי שכבר יצא יד"ח קריאת התורה, ואפילו אם יש עשרה מבלעדו: **א. טעם התוס'** (ברכות ח' ע"א), שלא יפריע לציבור (ועי' בביאור הלכה שם ד"ה ויש מתירין, שמצד דמיירי אפילו אם כבר שמע קריאתה) ולטעם זה מותר בלחש [הנהגה בלשון התוס' והגהות מיימוניות הל' תפלה פ"ב ס"ק ו'] משמע קצת דלשיטה זו מותר בלחש אפילו לספר בדברי חולין, אמנם הש"ע שינה הלשון וכתב שמותר לגרוס, ומוכח שנקט שאפילו ככה"ג מותר רק לתלמוד ולא לדבר דברי חולין]. **ב. טעם ביאור הגר"א** (שם והו"ד בשעה"צ שם סי' ק"י) שאסור לפרוש מן הציבור, ולטעם זה אפילו בלחש אסור.

טעם איסור שיחה בחזרת הש"ץ

ד. ויש להסתפק בהא דאינא בש"ע (או"ח סי' קכ"ו סעי' ז') ומקורו בארחות חיים: **"לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו"**, אם הוא משום שצריך לצאת יד"ח חזרת הש"ץ, או שהוא דומיא דקריאת התורה, שאסור אפילו כבר שמע קריאתה, כדי שלא להיראות כמי שפורש מן הציבור, או כדי שלא להפריע לציבור. ונפק"מ מזה לנדון השאלה, אם יהיה מותר למי שאינו מתפלל עתה עם הציבור, לשוחח בעת חזרת הש"ץ. ואיך שלא יהיה, אין שום חילוק אם חזרת הש"ץ בביהכ"נ, או שמתפללים שם דרך עראי, דאין נפק"מ בזה אלא אם דנים באיסור שיחה מכח קדושת ביהכ"נ, וכנ"ל אות א'.

כס"ד

הזוא היה אומר

עשרים שנה להסתלקותו לשמי רום של האי רעיא מהימנא כ"ק מרן הקודש"ט רבינו הנחל יצחק זי"ע

בידך הזכות לדוכב שפתי צדיק
בהאי יומא דהילולא קדישא
להתקשר אל רבינו בעל ההילולא בקשר אמיץ
ע"י הנחלת מורשתו וקדושתו

בהשתתפות בהדפסת הספה"ק
נחל יצחק על פרקי אבות
וכו שיחות והדרכות טהורות
ורשפי אש מזהירים
ע"ג הגויל בוערים

ובשולי הדף מהנהגותינו ודרכיו השגורים ולמעלה בקודש

גש עוד היום!
בהאי יומא דהילולא רבא,
אל הרה"ח ר' משה לייב המאירי שליט"א
והבטח את מקומך בספר הק'
או בטלפון: 054-843-1771

מקומך כל יפקד!

אנא נכשא כתבית יחמדת

קשר נצחי עם בעל ההילולא!

שיחות קודש והדרכות ישרות בענינים שונים מכ"ק מרן רבינו הגה"ק בעל נחל יצחק זי"ע"א

מבית גנזיו של הרה"ח ר' חיים גולדשטיין שליט"א

יריעה
נרחבת
להגל יומא
דהילולא רבא
של ב"ק מרן רבינו
הנחל יצחק
זי"ע"א

שפתותיהם להמליץ טוב על המזכירים, לפני שוכן מרומים' עכ"ל"ק.

וכידוע מפי ספרים ומפי סופרים בגודל מעלת יום נשגב זה, אשר הזמן גרמא לקבל השפעות טובות המושפע עלינו ביום קדוש זה, וכפי שמקובל מצדיקים שאמרו ש"הילולא" הוא מלשון חתונה, שכמו שבחתונה נותנים דורון דרשה לחתן, כן נותנים בשמי שמיא מתנה לבעל הילולא להוריד השפעות דלעילא משמי שמיא במדה טובה וגדושה עלינו.

תפילתנו, יהא רעוא מקדם אבוהון דבשמיא, שתהא מלאכתנו רצויה לפניו לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו שזה היה כל שאיפתו של רבינו זי"ע, וזכותו הקדושה תעמוד לנו ולכל בית ישראל, וממקומו מגנזי מרומים הוא יפן ברחמים להעתיך עלינו בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם בכלליות ובפרטיות ברוחניות ובגשמיות, וימשיך לעורר רחמים בעד כלל ישראל כבחי חיותו, ובפרט לכל אלו שזכו להימצא בקרבתו, וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, להמשיך ולהשפיע בני חיי ומזוני רויח, ושנזכה במהרה לראות בנחמת ציון וירושלים בביאת גואל צדק, אמן.

זה עידן ועידנים אשר כמהים רבים וטובים, לראות חקוק בכתב עלי ספר דברי אלקים חיים, שיחותיו והדרכותיו והנהגותיו והליכותיו בקודש של האי צדיק קדישא, עמוד היראה והעבודה, איש האמת, חסידותו ופרישותו אין למלל כ"ק רבינו הק' בעל הנחל יצחק מזוטשקא זי"ע.

על כן אמרנו עת לעשות לה', ובחרדת קודש נגשנו אל מלאכת הקודש להפיץ לאור עולם את הרשימות והדרכות אשר חלקם נרשמו בעזהשי"ת בשעת מעשה, ורובם מהם מוקלטים ברשם קול.

וזאת למודעי, כי מה שנדפס כאן מכילים רק ראשי פרקים גרידא, ורשימות קצרות, זעיר מכאן וזעיר משם, אשר כל מדור בפני עצמו מהווה למעשה קיצור שבקיצור של ספר שלם.

דבר בעתו מה טוב להתחיל במלאכת הקודש בעמדנו סמוך ליומא דהילולא של האי צדיקא, כידוע מה שאמרו חז"ל [במות צון, ב] כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבה. ובפרט ביומא דהילולא כמו שכתב בלקוטי תורה להאריז"ל: 'ראוי הוא שביומא דהילולא יאמרו בני מדרשא מהנהו מילי מעלייתא דקאמרו, ועל ידי זה ידובבו

אין בכוח שפת אנוש וקולמוס דומם לשרטט את דמותו המאירה, ועדנת נפשו, אי את שלל המעלות והמדות התרומיות אשר אישיותו נתקשטה בהן, והתלהבותו לכל דבר שבקדושה הנוגע למען יתגדל ויתקדש שמייה רבה, ביגיעתו ובגדלותו ללמוד וללמד בהפצת תורה בישראל בכל מיני תפוצות, באהבתו הבוערת לכל יהודי, בדביקותו לאלוקים ובעבודתו עבודת הקודש עשרים וארבע שעות ביממה, תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו ותושייה בהליכות החיים.

לנוכח הצמאון והתשוקה בקרב אנשי שלומינו, אשר זכו לשמוע דברי אלקים חיים, כאשר היו הדברים היוצאים מן הלב אך במתיקות וחו, הלא למשמע אוזן דאבה נפשינו. ונפשם חפיצה להידבק בדרכיו, ולכל הפחות נגיעה כלשהו, אשר כל הדרכה היא לימוד לעצמה.

הדרכות ועצות טובות לגדל הבנים בדרכי התורה והיראה

של אבי ז"ל שהשריש בנו להתפלל עם מנין מהחל עד כלה, ולא ידעתי אחרת.

ב. האם והיאך להעניש

האב צריך לדעת כשרואה את בנו שעושה דברים שאינם מהוגנים, שלא ירגילהו לציייתו על ידי הכאה, כי אם ירגילהו בכך שוב לא יועיל לו דבר אחר. מוטל על האב להשתמש בשכלו בכל דבר ודבר לגופו של ענין באיזה אופן לחנכו ולהענישו שלא

בהיותי ילד כבן ז' או ח' שנה וכבר ידעתי להתפלל, אירע פעם שהתעוררתי בבוקר וראיתי שאיחרתי את השעה וכבר התחילו במנייני של אדוני אבי ז"ל לומר הקרבנות, ולא ידעתי מה לעשות איך אוכל להשיג את המנין, אף שעדיין לא התחילו תפילת הודו, ומרוב צערי שאיחרתי את המנין, השתטחתי על הרצפה והתחלתי למרר בבכי עד שאחד מבני הבית הבין את הענין, והקים אותי ואמר לי, לפחות מעכשיו תתחזק ותתפלל עם מנין. וזה הגיע מכוחו

א. יראת שמים

הילדים צריכים לראות את ה'יראת שמים' אצל הוריהם בכל הנהגותיהם, שהרי כל דבר חודר אל לב הילד עד אין שיעור, וכל דבר משפיע עליו, ויש דברים שעלולים להשפיע אפילו על ילד קטן מאוד בן שנה או שנתיים, ואף שאין הוא זוכר הדבר בבירור, בכל זאת נכנס בלבו איזה הרגש והוא משפיע עליו.

רבינו זי"ע הוסיף לספר על עצמו:

עשרים שנה
להסתלקותו
י"ד תמוז תש"פ

יעשהו שוב, על כן לעת הצורך ישתמש באופן של צעקה ותוכחת מוסר.

ומכל מקום תמיד יסביר אל הילד את סיבת הדבר שהוא מענישו, בכדי שיבין הילד על מה לקה ובמה חטא, כגון: כשרואה שאח אחד מקניט את אחיו או שיש לו מריבה עם חברו ומקניטו, צריך להסביר לבנו עד שיבין מעצמו שלא טוב עשה, ואסור לריב ולהכות זה את זה, כי אם לא יעשה כן, ישאר בלב הילד תרעומת על אביו, כי לא ידע על מה נענש, על כן תמיד יסביר לו מה הוא רוצה ממנו, ומזה יבין מה אסור ומה מותר.

ילד קטן שאינו מבין כלום אי אפשר לנהל עמו חשבונות ואין מה לדבר עמו, אך משעה שהוא מבין קצת צריך למנוע מן הרע כפי דעתו ושכלו, ויש להרגילו שיהא די בנענוע הראש או בקריצת עין של אביו שייציית ויקבל את דבריו.

אולם כל זאת יעשה בנחת להרגילו בטוב כי ההרגל נעשה טבע, ולא בצעקה והרמת קול, שהרי אפילו לגבי אנשים גדולים אמרו חז"ל (שבת נד, א) אודות השלשה דברים שצריך לאומרם בערב שבת עם חשיכה, דצריך למימריניהו בניחותא, ולא נאמר (משלי יג, כד) חושך שבטו שונא בנו, אלא בילד שהוא עקשן בטבע ואינו מצייתי, וגם אז לא יענישהו אלא לעתים רחוקות.

גם בשעה שצריך להכות את הילד, הרי גם בהכאה יש כמה מדרגות, לפעמים די בנגיעה בעלמא, ובכל זאת נחשב בעיני הילד להכאה ועונש גדול, אף שבאמת לא עשו לו כלום, ומיד יש להסביר לו שידע שנענש ביושר ובאמת, ומכל מקום ככל שאפשר למעט בזה עדיף.

והעיקר ללכת רק בדרכי נועם, ולומר אל הילדים שהמה ילדים טובים ולא מתאים להם לעשות דברים שאינם מוהגנים, גם יתן להם לפעמים ממתקים כשרואה שעושים דברים טובים, ועל ידי כך להרגילם בדרך הישרה לדעת מה מותר ומה אסור מבלי להשמיע קול צעקה, זו היא הדרך היחידה להשפיע בין לאנשים גדולים ובין על ילדים קטנים.

לפעמים האב נבזר בדעתו, אם לנהוג עם ילדיו כך או כך והוא עלול לטעות, אולם בכל אופן כשהוא מסתפק מה עדיף לעשות, יעדיף להתנהג עמם אך ורק בנחת, כמו שפירשתי לשון הכתוב (קהלת טו, יז) דברי חכמים בנחת נשמעים, הכוונה 'דברי חכמים' הם נאמרים 'בנחת', ולכן הם 'נשמעים'. וכבר אמרו חז"ל (אבות ב, ה) לא הקפדן מלמד, שהקפדן אין בכוחו להשפיע על חברו, והרוצה להשפיע על חברו להשיבו למוטב עליו לדבר עמו כדבר איש אל רעהו ולא בקפדנות ובטענות.

ג. סיעתא דשמיא

העיקר וראשית כל על כל ענין ובפרט בענייני החינוך, הוא לדעת שלא יוכל לעשות כלום רק עם סיעתא דשמיא, ותמיד לבקש רחמים מאת השם יתברך, כמו שנאמר (תהלים קה, ד) בקשו פניו תמיד. (הוספתו לרבינו ז"ע בדרך צחות: על פי הדיבור רש"י ויקרא יט, טז, רמב"ן שם יט, כ) שהאותיות ב"ת ופ"א מתחלפות תמיד, ויש לדרוש הכתוב 'בקשו בניו תמיד', שעל בנים טובים צריך לבקש תמיד רחמים מאת השם יתברך, ונהנה רבינו ז"ע).

(חודש ניסן תשנ"ז, בביתו נאוה קודש)

תפילה בכונה

בכדי להתפלל כדבעי זקוק האדם לסייעתא דשמיא מרובה, וזהו הענין במה שמצינו (ברכות ג, ב) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה, שחסידים אלו היו מתפללים באותה שעה קודם התפילה שתפילתם תהא כהוגן, עלינו להתפלל בכח ובמוח.

שמעתי מאדוני אבי ז"ל שאמר בשם אא"ז ז"ל שאמר: תפילה טובה היא מתנה מן השמים.

צדיקים על אף גודל כוונתם בתפילה בכל זאת לא האמינו בעצמם ובתפילתם, וידעו שיכול להיות שיהודי פשוט המתפלל בלחישת תפילתו טובה יותר משלחם.

(חודש אלול תשנ"ה, בביתו נאוה קודש)

עבודת האכילה

עלינו לדעת שבכל דבר ודבר אפילו בסמי הרפואה ישנם ניצוצות הקדושים השייכים אליו ומשם חיותו של אותו מאכל, ומבלעדיהם לא היה לדבר קיום כמבואר באריכות בספה"ק [ראה באר מים חיים פרשת תרומה, ד"ה ועשית לו, עבודת ישראל פרשת שלח, אמרי פנחס, שער ב, ליקוטי ש"ס ומדרשים, אות כ], ובכדי להעלות את ניצוצי הקדושה מוטל על האדם לאכול לשם שמים בכדי שיהא לו כח לעבוד את השם יתברך, ועל ידי זה מתעלים ניצוצי הקדושה.

האדם נמשל למכונה אוטומטית, שמכניסין לתוכו לחם ויוצא ממנו מלאך, שהרי בכח האכילה הוא עובד את השם יתברך, ומעבודתו נברא מלאך, נמצא שמן המאכל נוצר מלאך (הוספתו לרבינו ז"ע, כי בשל"ה הקדוש בשער האותיות אות ק, כתב, שתיבת 'מאכל' הם כאותיות של 'מלאך', וראה גלוני הש"ס להג"ר ענגל, (שבת סג, א) חלקת יהושע ריש פרשת וישלח, בשם היהודי הקדוש ז"ל על מה שאמרו חז"ל (עבודה זרה יא, א) חד מחתך המאכל וחד מהפך המאכל, דהיינו שהפך תיבת 'מאכל' לאותיות 'מלאך' שנברא מלאכים מאכילתו).

ולכן אמרו חז"ל (תהי"ה כז, א) ששולחנו של אדם הוא כמזבח, שהרי כיון שבכח האכילה הוא יעבוד את השם יתברך, נעשה המאכל כקרבן לה'; כי מתעלה ומתקרב הניצוצות הקדושים להשם יתברך, שהרי מהמאכלים נתהווים לדם ובשר, ודם התמצית נמשך אל המח, ובאם הוא זוכה בעז"ה לאכול בקדושה הם מוסיפים קדושה במוח שיוכל על ידיהם לעבוד את השם יתברך.

וכלל זה יהא נקוט בידך, שאף שהאדם צריך לאכול לשנות לישן ולעסוק במלאכה, אולם הכל יהא לצורך עבודת השם יתברך, וכל מעשיו יהיו לשם שמים.

הבחירה והשגחה

שוחחתי עם רבינו ז"ע אודות בחירת השם לאחד מילדיי שיחיו, והתבטא לי בלשון קדשו 'ליתן שם זה שורש נשמה' [כלשונו: 'געבן א נומען איז א שורש נשמה'].

שאלתי את רבינו ז"ע, היות והאריז"ל כתב (שער הגלגלים, הקדמה כג), שהקדוש ברוך הוא נותן שכל וחכמה ודעת בלב אביו ואמו לקרותו בשם שהוא שורש נשמתו של הבן, ומחמת זה האדם מושרש בשמו מאוד מאוד עי"ש בדבה"ק. ככהאי גוונא כשאין לאב אפשרות לבחור שם לבנו, מחמת

שהוריו נתנו לו הבחירה ליתן רק שם אחד, במה יוודע לאדם שאכן זה השורש נשמה של הבן, הרי לא היה לו הבחירה לבחור שם אחד מכמה שמות.

וענה לי כדרכו במתק לשונו: "אני הולך כסדר בכל דרכי החיים בסברא זו, דהנה לכל אדם יש 'בחירה' וכן יש 'השגחה', ואם כן מכיון שיש לאדם בחירה ויכול להיות לו הרבה פעמים שצריך לבחור דבר אחד מהרבה דברים, ומנין ידע אם אכן הבחירה היתה הדרך הטובה והישרה, ושכך רצה השם יתברך. על זה צריך לידע שעם הבחירה יש עמו כן 'השגחה', והנה כשיראה וירגיש האדם שאחרי כל המעלות והחסרונות בכל זאת הוא מרגיש שברצונו לבחור זאת, וידע לבטח שזהו מצד ההשגחה העליונה, והוא דבר הנכון אשר בזה היה צריך לבחור. כי כן סיבב אותו המסבב כל הסיבות שירגיש רצון לבחור בדבר זה יותר מכל הדברים, ובזה יבחר.

והוא הדין לגבי נתינת השם, שהוא גופא ההשגחה העליונה שסיבב אותו המסבב כל הסיבות שלא יהא לו בחירה אחרת, בזה שנתנו לו רק שם אחד, והכל מהשגחה עליונה שזאת הוא בוודאי שם השייך לשורש נשמתו של הנולד.

וכן אנו רואים בעניני זיווגים, דלכאורה מצינו בחז"ל (סוטה ב, א) ארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזין בת פלוני לפלוני, ובעת כשמגיע הזמן של התקשרות השידוך, צריך לבחור אז בעצמו את השידוך, ומנין ידע לבחור השידוך האמיתי שהכריזו עליה קודם יצירת הוולד, אלא על כרחך שלאחר שמרגיש שברצונו לבחור אחד מהם ידע לבטח שזה היתה מההשגחה העליונה, והוא הזיווג הנכון שהכריזו עליו בשמים.

(ערש"ק פרשת ויקרא תשנ"ו, בעת שהותו בביה"ח לניאדו)

ע"י אהבת ישראל נעשה יהוד בשמו יתברך

בתורה"ק (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך אני ה'. יש לפרש, דהנה כששני יוד"ן סמוכין זה לזה, הוא שמו יתברך, והרמז שכשני יהודים אוהבים אחד את השני, נעשה מזה יהוד שמו יתברך, וזהו 'ואהבת לרעך כמוך' על ידי אהבת חברים, נעשה 'אני ה', שמזה נהיה שם ה'.

וזהו המכוון במאמר הכתוב (דברים ד, ז) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, הכוונה, כאשר אתם בני ישראל דבקים זה בזה, אזי ה' אלקיכם נעשה מזה שם.

ובזה יובן מה שאמרו חז"ל (ברכות לא, א) אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו. דלכאורה מאחר ששני חברים נפגשים יחדיו נעשה מזה שמו יתברך, אם כן איך הם מותרים להיפטר איש מרעהו, הרי זה כמוחק את השם.

אכן כבר אמרו חז"ל (ירושלמי שבת פ"א, ה"ב) שקלים מ"ב, ה"ה; קידושי פ"א, ה"ז) כל האומר שמועה בשם אומרה יראה כאילו בעל השמועה עומד לנגדו, נמצא שאם לאחר שיפרדו איש מרעהו, יאמר כל אחד שמועה מפי חברו ויצויר כאילו בעל השמועה עומד לנגדו, אם כן אין הפירוד ביניהם פירוד גמור, ואין זה כמוחק את השם, ולזה אמרו הנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, ומצויר כאילו עומד לנגדו, וממילא אין פירודם פירוד גמור.

(חודש טבת תשנ"ד, בביתו נאוה קודש)

רפואה

הענין שצריך האדם לדרוש ברפואות בעת חליו יש בו שני טעמים, הטעם הא', כי כל דבר שאפשר לעשותו בדרך הטבע, אין לעשותו בדרך נס, כמאמרם ז"ל (פסחים סד, ב) אין סומכין על הנס, ואמרו בגמרא (שבת לב, א) כל שעושיין לו נס מנכין לו מזכויותיו.

והטעם השני, דהנה אם באמת היו אומרים לו לאדם שלא יעשה שום השתדלות לרפואתו, אלא ישב בית המדרש ויעסוק בלימוד התורה ובאמירת תהלים, לא היה נסיון גדול כל כך לעמוד בזה. אך עיקר הנסיון שמנסה ה' אלקיננו אותנו הוא שנתדל לעשות הכל בדרך הטבע, ובכל זאת נדע שהכל הוא מאתו יתברך, ודברים אלו אמורים בכל העניינים הצריכים השתדלות, הן בענייני רפואה והן בענייני פרנסה בכל דבר הצריך השתדלות טבעית.

(חודש ניסן תשנ"ו, בעת שהותו בביה"ח לניאדו)

הוי דן את כל האדם לכף זכות

ציוונו חז"ל (אבות א, ו) הוי דן את כל האדם לכף זכות, שהיא מעלה גדולה שאין לה שיעור וערך. וכשאנו דנין את חברינו לכף זכות, עלינו לדעת שאכן כך הוא האמת, שהרי אם לא היה כן הדבר באמת, לא היתה התורה"ק מצווה עלינו לדון לכף זכות. ומוכח מזה דאכן סתמא דמילתא האמת כך היא, כפי שאנו דנין אותה.

ורק במקרים היוצאים מן הכלל, כגון בבא במחלתה, גילתה תורה שאין לנו לדון את הבא במחלתה לכף זכות, אלא עלינו לקיים בו (סנהדרין עב, א) הבא להורגך השכם להורגו, אבל בדרך כלל עלינו לדון את כל האדם לכף זכות.

וכשהאדם דן את חברו לכף זכות יש בו שתי מעלות, מעלה גשמית ומעלה רוחנית, המעלה הגשמית הנפעלת בעולם הזה, היא כמו שרמז לנו התנא בלשונו [אבות א, ו]: 'עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות', הכוונה, שהאיש החפץ שיהיה לו רב או חבר, בהכרח שיקבל על עצמו

לדונו לכף זכות, כי בהעדר מדה זו אי אפשר שיהא לו קשר עם אף אחד, שהרי תמיד יוכל למצוא טענות ומענות אפילו כנגד רבו וחבריו, ומכל שכן נגד שאר בני אדם.

והמעלה הרוחנית הנפעלת למעלה היא, דהנה מודעת זאת (ראה ירושלמי ראש השנה פרק א, הלכה ג, ברכות ו, א, סוטה יז, א) שהשם יתברך מקיים את כל מצוות התורה, וכמו שנאמר (תהלים קמ"ז, יט) חוקיו ומשפטיו לישראל, היינו שהשם יתברך נתן את החוקים והמשפטים שלו שהוא מקיים לישראל. ובכלל מצוות התורה הוא גם מצוות עשה של (ויקרא יט, טו) בצדק תשפוט עמיתך, לדון את האדם לכף זכות, וכדפירש רש"י שם. ולכאורה יקשה דלפי זה אין מציאות שתהא מדת הדין בעולם, שהרי תמיד יקיים הקדוש ברוך הוא מצוות בצדק תשפוט עמיתך, שכך הוא אכן האמת כמו שנתבאר, כי בכל מצב אפשר למצוא דרך לדון לזכות. ואם כן בטלה מדת הדין.

ונראה, דבוודאי אין הכי נמי אלמלא היו בני ישראל דנין את חבריהם תמיד לכף זכות, לא היה מציאות שתשלוט מדת הדין. אלא מאחר שבעוה"ר טבעם של בני אדם לדון את חבריהם לכף חובה, אזי במדה שהאדם מודד בה מודדין לו (סוטה ח, ב), והמה מעוררים בזה את ההיפך, ועל ידי זה יש מציאות למדת הדין בעולם.

אשר על כן עלינו לזכור תמיד את גודל יקרת ואמיתות הענין לדון את כל האדם לכף זכות, ועל ידי שהאדם דן את חברו לכף זכות, הוא מתעורר ונמשך לעשות עמו חסד. וכמאמרם ז"ל (אבות ד, ב) מצוה גוררת מצוה, המצוה לדון לכף זכות שהיא מן המצוות הגדולות ביותר גוררת מצוה לעזור איש את אחיו ולעשות עמו חסד תמיד.

(מוצש"ק פרשת וארא תש"ג, בביתו נאווה קודש)

קיום מצוות שבין אדם לחבירו תלוי בקיום המצוות שבין אדם למקום

נשאלתי פעם מרופא אחד מקטני אמנה, התינה מצוות שבין אדם לחבירו הדעת נותנת לקיימם, אך מדוע צריך האדם לקיים מצוות שבין אדם למקום כדוגמת בשר וחלב

וכדו', וכטענת אומות העולם שפירש רש"י לגבי פרה אדומה (במדבר יט, ב), שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל מה טעם יש בה.

והשבתי לו, שבאם שכלו מבין שמו ההכרח לקיים מצוות שבין אדם לחבירו, אזי מן ההכרח שיקיים גם מצוות שבין אדם למקום, כי הם המבוא להרגיל את האדם לקיים גם מצוות שבין אדם לחבירו.

והסברתי לו על פי דברי הרבי ר' יהונתן זי"ע, שתמה מדוע כשיש לאדם דין ודברים עם חברו ומתחייב בדינו, הוא כועס על הרב ורוגז עליו, ואילו כשמתעוררת שאלה בבהמתו והרב מטריף לו את הבהמה אינו כועס כלל אף שהפסידו הפסד גדול, והוא מכיון שיודע שאכן למטרה זו הוא הולך לשאול את הרב כדי שיורה לו כדת מה לעשות על פי דתה של תורה. וכיון שכן מדוע באלו הלכות הנפסק בשולחן ערוך יורה דעה מקבלם באהבה וברצון ובאלו הדינים הנוגעים לחלק חושן משפט הוא כועס על הדיין, הרי זו תורה וזו תורה.

ותירץ הרב ר' יהונתן, שאכן אין קצפו של האדם יוצא על הפסד ממונו, וצער זה עדיין ביכולתו לסבול, אך עיקר כעסו בדין תורה הוא על כך שחבירו הרוויח שדבר זה כבר קשה לו לשאתו... ומבואר מדבריו שמצוות שבין אדם לחבירו קשה על האדם יותר לקיימם ממצוות שבין אדם למקום.

אולם כשיהודי מרגיל את עצמו בקיום המצוות שבין אדם למקום, אפילו אם הוא רעב, אין הוא אוכל קודם התפילה, ולא סועד מבלי נטילת ידים, ואף שהוא מתאוה לאכול הוא נמנע מפאת צווי השם יתברך כאיסור בשר בחלב וכדומה. ולפעמים מזדמן לפני האדם בערב שבת עסק גדול, ובכל זאת כאשר השעה מתאחרת הוא מניח את עסקיו ואינו שת לבו אל הפסד ממונו, ומקבל את ההפסד באהבה וכיו"ב. על ידי כך הוא מתרגל לבטל את רצונותיו מפני ציווי התורה לשמוע בקול השם יתברך. ומעתה גם שיבואו לפנינו מצוות שבין אדם לחבירו, בנקל יוכל לעמוד בנסיון, שהרי כבר הורגל בחובת הציות לדברי התורה ולדברי השם יתברך.

(מוצש"ק פרשת וארא תש"ג, בביתו נאווה קודש)

יריעה נרחבת להגל זימא דהילולא רבא של ב"ק מין רבינו הגהל יצחק זיע"א

עשרים שנה להסתלקותו י"ד תמוז תש"פ

צדיק מושל ביראת אלוקים

**"אמר אל-הי ישראל, לי דבר צור ישראל. אני מושל באדם.
מי מושל בי, צדיק. שאני גוזר גזרה ומבטלה" (מו"ק טז):**

מקולמוסו של הרה"ח ר' ברוך לב שליט"א

איש תמים ונעים, בן לעדות המזרח, התגורר בסמיכות מקום לביתו של רבינו הנחל יצחק זי"ע ורחש בלבו הערצה ללא סייג לדמותו של הצדיק. מאמין היה בכל כולו כי גדול כוחו ועצום בשמיא וארעא, בזכותו וזכות אבותיו הקדושים, וכי במחיצת קדשו קיים באתגליא כח ה' הנתון ביד הצדיקים שבכל דור.

והברכה הקבועה והקצרה של הרבי מה היא. אם מאמין בה הרי אין למעלה הימנה ותוספת למה לו. אם ח"ו אינו מאמין - מה תועיל לו ברכה שניה ושלישית. זקף לעברו מבט של תמיהה רבתי ולא מוצא מלים להביע פליאה על אמירות כה קרירות היוצאות דווקא מפיו של זה העוטה מלבושי חסידים. האיננו יודע מה כוחם של צדיקים".

תמים הוא ואינו הולך בגדולות. מעולם לא למד ולא ראה את דבריהם הקדושים של הראשונים והקדמונים על אודות החיוב להאמין בצדיקים. אמונה זו מוטבעת ומובלעת בדמו יחד עם האמונה בה' - כמאמר חז"ל מכילתא בשלח "כל המאמין ברועה נאמן כמי שמאמין במאמר מי שאמר והיה העולם".

נתגלגלו הדברים וסופר הדבר בבית המדרש. א' מבני המשפחה מוצא רגע נכון ושח את הענין בפני הרבי. תיכף כאשר הוזכר שמו של נושא המכתבים, התפשט חיוך על זיו פניו הקדושות של הרבי וגאתה מלבו הטהור החיבה הגדולה לכל איש מישראל. נותר החיוך הזה שפוך וזורח על דיוקנו אף בהישמע עיקרו של מעשה - שהלה סמוך ובטוח מאין ספק עד כי אינו עושה דבר. הרבי הנהן בראשו בהארה והפטיר בפשיטא שאכן כך יקום וכך יהיה. יעלה בידו של זה למלא כל חפצו ומשאלתו.

ימים אחדים הלפו והנה שוב מגיע ובידו מכתב חתום מן הצבא. לא הזכיר על כך מלה ולא ידע כלל כי דובר עליו. הניח את הצרור על השולחן והרבי מגביה מבטו מעם ספריו וכתביו ומרעיף ברכתו בקצרה כי הכל יהא כשורה.

בחלוף ימים אחדים שח האישי לתומו כי המכתב השני כלל התנצלות קצרה על כך שההתייצבות נדחתה מסיבות טכניות עד להודעה חדשה... כה מובן היה הדבר בעיניו וברור, לא הפליא לשוחח על כך, ידע שהענין יבוא על מקומו בנקל ולא דאג. רחקו מלבו לחלוטין צללי ספק, גם ספק-ספיקא לא עלה על דעתו.

בהגיע סיום הדברים לפני הרבי נענה ואמר כי תמימות אמונתו זכתה לו. או אז התבטא לאמור ש"מחמת כן ביותר נקל לפעול עבור פשוטי העם, תמימי לב שאינם הולכים בגדולות, בהיותם בעלי אמונה טהורה".

נוספת מהרבי מזוטשקא המופלא בדורו ב"לימוד תורה לשמה" - והנה איש אשר אין דעתו נחה מלבוא יום אחר יום.

מאין ברירה נאלצו לראות את המחזה היומי הזה - בהיכנס האישי ומכתביו והרבי פורש ידי קדשו על השקיק ומנהיר סבר פנים יפות, מאציל ברכה מפורשת כי יתבשר אך ורק בשורות הטובות לו ולא תשיגהו כל ידיעה שאינה כלילת טוב.

באחד מימי חודש ניסן פגש הלה את אחד ממעריצי הרבי ונכנס עמו לשיחה. בתוך כך סיפר באגב כי קיבל היום מכתב רשמי מן הצבא לבוא לשרת במשך חג הפסח. "קראוני באזהרה להתייצב בערב החג למשך כל הפסח. חשבו לתומם כי אכן אעזוב את משפחתי ואחוג את ליל הסדר על הטינקים אי שם - אלא שאינם יודעים כי טרם שפתחתי את המכתב כבר חלה עליו הברכה...".

איש שיחו התעניין מה בדעתו לעשות אולם האישי לא הבין את השאלה בכלל: "וכי עלי לעשות משהו. הרי הרבי בירך במפורש כי אתבשר טובות. כאשר הנחתי היום על שולחני את המכתבים, וביניהם המכתב הרשמי שחותם הצבא מתנוסס עליו, לא שיניה הרבי מברכתו כבכל יום. הדבר יצא מפי המלך ומי ישיבנו. הקריאה מן הצבא בטלה ומבוטלת. את חג הפסח עומד אני לחוג בקרב המשפחה בעז"ה. את האגרת אשליך אל הסל ואינה מענייני כלל וכלל".

איש השיח סבר לרגעים כי ההתלהבות מוגזמת מדאי: אולי תעשה משהו בנידון, תגישי בקשה כלשהי לדחיית ההתייצבות. הרי בכל זאת - יש סדר וטבע להנהגת העולם, הן לא כולם ראויים לנס... אולי תוסיף לבקש מהרבי ברכה מיוחדת על כך. אלא שהלה נמלא תמיהה על הדיבורים המוזרים האלה שלא יאה להם להישמע מפי אדם במעמד של חסיד מאמין:

"הרבי מברך, קולו נשמע בשמים, ומה מקום ל'סדרו' ו'טבעו'. הנסתרה ביתנו לבקש תוספת ברכה.

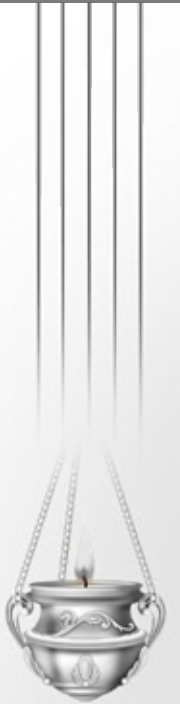
נקט אפוא מנהג של קבע בידו, ופקד את מעונו של הרבי מידי יום ביומו בשעות הצהריים, אחר שרוקן את תיבת הדואר מתכולתה, הגיע בקביעות עם צרור המכתבים והניחם סגורים על שולחנו של רבנו, מתוך בקשה קבועה שהרבי יברכהו שיהיה בצרור זה אך ורק בשורות טובות, שכל אשר כתוב בהם יתנהל כשורה ובנקל.

פשיטא שהיה המנהג התמוה הזה למורת רוחם של אנשי בית רבנו, אלה שידעו מקרוב את יומו ולילו של הרבי העמוסים לעייפה בסדרי תורה ועבודה למכביה. אלא שאנוסים היו שלא לנעול דלת בפני איש יהודי לעולם. ידעו היטב כי אם יאזרו עוז להשיב ריקם את פני מי מן הבאים - יהיה מי שיהיה - מסתכנים הם בהסבת עגמות נפש מרובה לרבים שאין אחריה מנוחה ומרגוע.

"אין לי כל בקשה מכם", הזהיר הרבי במפורש בהתייצבם לשרת לפניו, "אין לי כל תנאי. אחת היא לי: לאפשר לכל הבא להיכנס פנימה. יהי זה יום או לילה. הפריעוני נא גם בלינתי ובשאר סדרי חיי - ובלבד שיצא יהודי ולבו טוב עליו. כי מה לי עוד בחיי זולת לברך יהודים".

קורא הרבי על עצמו את שאמר אברהם אבינו ע"ה "הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנוכי עפר ואפר" על פי דברי רש"י "וכבר הייתי ראוי להיות עפר ע"י המלכים ואפר ע"י נמרוד לולי רחמיך אשר עמדו לי". "אף אני כן", אומר הרבי, "כמעט כילוני בארץ, אנוכי עפר ואפר, ולא עבורי הותירוני והיצילוני כי אם למען אואיל לדבר אל השם טוב על ישראל".

גבאי הרבי המה שראו את צדיקי הדור בהיכנסם לפניו בחיבה עילאית ובהיותם ממהרים תיכף לצאת כדי שלא ליטול מן הזמן היקר היכירו בבדולח-עינם כמי דברים אמורים ואצו לקום מעם הקודש. כמו אזנם שמעו את כ"ק הפני מנחם' מגור זי"ע, בהזדרזו לצאת מעם הביקור, ממלל בצאתו גדולות ונצורות שאינו מהין לבטל דקה

יריעה נרחבת
להגל זימא
דהילולא רבא
של ב"ק מין רביע
הנהל יצחק
זיע"א

עשרים שנה
להסתלקותו
יי"ד תמוז תש"פ

כי יש לך מאמין בעקבות ראה או מופת. כל אמונתו קיימת רק מחמת שראה. לולי ראה לא האמין. על בלתי-מאמין שכזה קרא רבי יוחנן: "ריקא, אלמלא ראית לא האמנת, מלגלג על דברי חכמים אתה. נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות" (ב"ב עה.) - אך לעומת זאת יש לך מאמין אמיתי. זה שאין אמונתו בעקבות ראייתו - אלא ראייתו בעקבות אמונתו.

*

ולא היה זה מאורע חד פעמי אשר תלה הרבי את הישועה בזכות האמונה. לימוד זה, החקוק בכתבי הנביאים, נהיר היה לכל באי שערו - אשר המאמין יוצר ובורא באמונתו כח המשכה וכלי לקבלת שפע ברכה ממרום. כלשון יהושפט מלך יהודה "האמינו בנביאיו והצליחו" (דה"ב, כ. ט.).

פעם אחת הגיע אל הרבי איש יהודי ובפיו זעקה גדולה ונפחדה על אודות חותנו המוטל על ערש דוי בחוסר הכרה, מחמת הסוכר בגופו שטיפס ועלה לגובה נדיר בעל סיכון נורא, עד כי דעת הרופאים ששעותיו ספורות ר"ל. לשמע הדברים נטל הרבי פיסת עוגה מתוקה שהיתה לפניו, הניחה בידו הרועדת של חתן החולה והורה בברכה שזאת המתיקות תבטל את המתיקות האחרת.

לא המתין החתן רגע נוסף, קלט כי עת רצון עילאית נזדמנה לו משמים. מיהר לשוב אל ביה"ח ונכנס אל מחלקת 'טיפול נמרץ' - שם מיטת חותנו המסובבת רופאים ובני משפחה דאוגים עד דכא. במלים אחדות הסביר לבני המשפחה את המזור שהביא עמו והמה סייעוהו להסיט קמעא את הצינורות ולפתוח מעט את פי אביהם. לאט לאט החלו לפורר אל פיו את פרוסת העוגה, המיסוה במים והחלחלה פנימה בעדינות.

הרופאים הוזעקו והזדעקו: "אתם הורגים אותו בידיים", הצטווהו בהיסטריה, "הנסתרה בינתכם. הרי זה רעל עבורו". אלא שחזקה אמונתם ומיהרו לעשות כפי שהורה הרבי. רופא כל בשר ית"ש, מפליא לעשות ולהכניע את הטבע תחת הצדיקים. יצאו ידי חובת הרופאים בהסבר כלשהו והתייצבו לישועת ה'.

חותן זה נייעור לחיים. מהלך בימינו כהיום בבריאות שלמה ומוחלטת. מאותה החלמה פלאית ואילך לא ידע עוד - כן יעזרהו השי"ת עד עולם - כל סבל ממחלת הסוכר את זריקות האינסולין שעד אז היוו לחם חוק באופן קבע - אינו מכיר עוד ואינו יודע. צדיק גזר והקב"ה קיים. המתיקות האחת ביטלה את האחרת ומה' יצא הדבר להחלימו ולרפאותו, להחזיקו ולהחיותו - עד מאה ועשרים שנה.

*

כהנה וכהנה המעשים הרבים שהתגלגלו במחיצת הרבי - "אלא", אומרים באי הבית, "לא שמנו לב אליהם, כי דרכי הרבי והנהגותיו ספר מוסר היו לנו, ספר תורה חי, וכה רבים הפרשיות והפרקים שלמדנו מתוכו ללא הרף עד כי הכח השמימי אשר היה בידו כמעט לא עלה ולא הוזכה החלק הארי של ההתקשרות בו היתה הדביקות בדרכיו וזה היה לנו לעיקר גדול.

מושגים כמו קושי, מאמץ, עייפות, חולשה, זיקנה, יסורים, צמא, רעב, חולי - אלה בטלים היו ומבוטלים והרבי לא התחשב בהם כלל וכלל בגשתו אל הקודש. אירע פעם שברדתו לפנות בוקר אל המקוה, מעד ונתגלגל בגרם המדרגות - והוא בשנים הקרובות אל התשעים - ונחבט בתחתיתם עד חבלה ודם. מאין כח לקום נותר מוטל כך עד שהגיע ראשון המשכימים ונחרד למצאו כך, ספר תורה מוטל ארצה, חבול מדמם וכואב.

הלה גחן על הרבי וניסה לסייעו, מיהר חישי להזעיק 'הצלה' ולא את נפשו מבהלה - אך הרבי בשלו: "סייעני נא ואלך אל המקוה... הן מועדות היו פני לטבילת טהרה...". כה פשוט היה הצעד הזה בעיניו, לקיים את שהתחיל לעשות, עד כי אכן הוציאו אל הפועל, אף כי מתוך ייסורים.

שוב מעשה בשנותיו האחרונות, בהיותו מחלים בניסים אחר ניתוח. התהלך על משענתו בקושי רב ונשא סבלו בדומיה כאשר מאור פניו בהיר וזך כתמיד. אחד הצאצאים מחו"ל פקד את המחלקה והגיע לבקר את הסבא הק'. למראה פניו השלולות שח הנכד ברניה על אודות השמחה המשפחתית העומדת להתקיים בארה"ב במועד סמוך והפליט כבאגב שלכבוד גדול תיחשב השתתפותו של סבא קדישא בשמחה. לא ידע הנכד עד היכן מגעת החולשה הפעם. פשט הרבי ידיו לצדדים ונאנח: הלא לשם כך צריכים כח... זה לו שנים שאינו יוצא לשמחות לחו"ל, ק"ו עתה במצב כזה.

המשיך הנכד ואמר כי בימי החתונה עומדת המשפחה הרחבה לערוך בארה"ב כינוס גדול לקהל נכדו ונינותיו של הרבי, בכדי לאגדן ולחזקן במורשת הקודש למען תמשכנה לשאת בגאון את מסורת המשפחה הרוממה בטוהר ועוז רוח, ולא תסורנה בכחוט שיערה מן הצניעות והקדושה המקובל מדורי דורות: "אילו היה הסבא מופיע בכינוס כזה היתה השתתפותו מחוללת השפעה כבירה עליהן".

הרבי החלוש על כסאו, מאין כח ואין אונים, התנשא וקרא: "אם ככה הכל שונה". מרגע זה ואילך ידעו הסובבים כי התקבלה בלבו ההחלטה לצאת לחו"ל ויהי מה. קמה סערה גדולה ובני המשפחה והגבאים לא ידעו לשית עצות בנפשם. דנו את הנכד ברותחין: היתכן, השכח באיזה

מצב מצוי הרבי עד כי יעוררו לנסיעה שהינה מסוכנת עבורו.

שב הנכד אל הרבי ונפל על אפיו להתחנן לו כי הינו חוזר בו מדבריו ואף הוא מצטרף אל המבקשים לבטל את תכנית הנסיעה - אך הרבי טוען לעומתו שמכאן ואילך אינו שואל לדעתו: "הרי איני מגיע כלל אל החתונה של בנך, כי אם לכינוס הגדול ואם עסקינן בחיזוק הקדושה הרי שראש אני וראשון, רצון ה' הוא זה ומהחלטתי לא אשנה".

דברו הרופאים על לבו כי די יהיה בשליחת אגרת, ניסו לשכנעו כי גם אילו ישמיע דברים דרך הטלפון יעורר רושם עצום - אך עודם מדברים והרבי שש ושמח שזכות ניתנה לו לראות פנים בפנים דור שלשים ורבעים להעמידן בדרכי אבותיו הקדושים. הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו ש"יהיה לגוי גדול ועצום" זאת משום סיבה אחת הכתובה תיכף בפסוק הבא: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת בני ביתו אחריו ושמרו דרך השם".

סיעת אוהביו ומעריציו שכבר הכירה מקרוב את יסודות חייו, הבינה כי זו המלה האחרונה בענין. אך יצא הרבי מביה"ח וההכנות לנסיעה החלו במלוא עוצמתן. בהגיע הקהל להיפרד מעליו טרם הנסיעה, נקף חשש כבד בלבבות אם יחזיק הרבי מעמד במאמץ כביר זה - אולם נוגה זיו פני קדשו העיד על שמחתו הגדולה לעשות רצון שמים. נענו הכל ואמרו כי אף אם אמנם תמו כוחות הגוף הק' אך כוחות הנפש ניצבים במלא תוקף לקיימו במסע הזה.

ימים ספורים לאחר מכן המריא הרבי לארה"ב, זכה ובא לו לפני דורות ישרים אשר ברכו ה' ונשא בפניהן דברים חוצבים אשר לא יסופו מלבן לעד. הופעתו במיוחד ממרחקים עוררה רושם עצום.

בהגיעו לארה"ב שמע שיש המגיעות אל הכינוס מערים מרוחקות בארה"ב ואמורות לעשות את הדרך חזרה בחוצות הדרכים הנכריות. נענה ואמר כי לא יחפוץ שבעטיו עלולה רוחניותו של מי להיפגע ח"ו. קבע על אתר כי בכינוס תשתתפנה אך ורק בנות המשפחות המתגוררות בסביבת מקום הכינוס - ואילו המרוחקות ימנעו מלבוא והוא זה שיבוא אליהן למחרת לשאת גם בפניהן את אותן הדברים.

תשעים שנות חיים, היותו מתאושש זה עתה מן ניתוח חולשת הדרך שאחר הטיסה הארוכה, מאמץ ההרצאה וההתרגשות - כל אלה קיימים היו אמנם, אך לא היתה להם כל השפעה על עקרונות הקדושה. למחרת הכינוס יצא הרבי למסע ארוך ומפרך עד לעיר המרוחקת ושם חידש כוחו והגביר בהארה ושמחה מעיין דיבוריו למען קדושת ישראל.

(תשו"ח להרב ברוך לב שליט"א על טיובת עין שנהג בנו)

על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים.

שלושת עמודי העולם במשנתו של רביה"ק הנחל יצחק זי"ע

"ובתורתו יהגה יומם ולילה"

שקידה מופלאה יגיעה עצומה
ובקיאות ועמקות מפליאה בתוה"ק

מזכרונותיו של הרה"ג ר' איסר המאירי שליט"א

וכמרגלי בפומי' דאאמו"ר יבלחטי"א דמה שאמרו צדיקי הדורות על החפץ חיים זצ"ל, מתאים מאוד גם כלפי מרן, דיחודיותו שיכולנו להצביע אצלו בכל פרט ופרט מהליכותיו - "כך צריך להראות יהודי", בניעומות דקדוקו על כל תג ותג בכל תחומי הנהגתו בסתר ובגלוי כשו"ע חי המהלך בכל ה' חלקיו. בפרט ביודעינו גודל זהירותו, שכל אימת ששינה וחרג ממנהגו הקבוע, בגודל היר"ש שלו חשש ל"והייתם נקיים", וכן לחילול ה' - שמא ח"ו

ברש"י (יבמות ס"ב.) "יום שמת בו אדם גדול קובעין אותו לכבודו ומדי שנה מתקבצין ת"ח עם שאר העם להושיב ישיבה על קברו" עכ"ד. וכידוע מתלמידי הבעש"ט שניקר מה שיש לספר על צדיקי אמת אינו מהמופתים והישועות, אלא מהליכותיהם בכדי שנדע מה לשאוף מעצמינו באומרינו מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי ורבותי, ולכה"פ כנגיעה באבק רגלם.

רושם דמותו והנהגתו בבחינת "והיו עיניך רואות את מוריך" (לכה"פ סאחריו...) וכאילו עדיין בעל השמועה עומד מולנו ומדריכנו בהנהגתו הפשטנית, הספוגה כולה בדביקות, באמת ובתמימות העבודה.

עשרים שנים מאז נתעלה מורי ורבי דודי זק' הק' עט"ר, כ"ק אדמו"ר בעל 'הנחל יצחק' צוק"ל זיעוכי"א, ועלה השמימה. חלפו להם השנים מהר מאוד, ולאויט"א רבים בינותינו החיים עדיין תחת

יריעה נרחבת
להגיל יומא דהילולא רבא של ב"ק מרן רבינו הגה"ל יצחק זיע"א

עשרים שנה להסתלקותו
י"ד תמוז תש"פ

יגרם עי"ז ללמוד ולזלזל באיזשהו הלכה ח"ו, (בציינו לדברי הגמ"י רש"י ביומא) טרח להבהיר ולנמק לכל סובביו טעמו בשינוי, למדנו מזה שכל הנהגותיו ראויות לנו לחיקוי.

אשרינו שזכינו ללמוד מדרכיו והנהגותיו, ואשרי עינינו שנתקדשו בראיית דבקותו בהשי"ת ובדמות קדשו, מה"ט נ' בספה"ק בפ'י הפסוק: "העבר עיני מראות שווא", שהתחנן דוד המלך ע"ה שיעזרהו השי"ת לסלק ממשות הראיה הלא טובה שנשכל פעם. ומאידך כ"כ חשובה ההסתכלות על צדיקים ועל דברים קדושים ובפרט דמות אביו ורבו, שמייצרת במוחו ממשות של קדושה.

אמנם כת' המהר"ל שאחרי שעובר תקופה פגה לה קצת תוקף ממשות הראיה, ונשע"כ הוראה את חבריו לאחר ל' יום מברך שהחיינו, ולאחר יב"ח מברך מחיה המתים, לפי גודל החייאת ממשות הראיה, א"כ כשם שהוראה את חברו כל שנה אינו מברך כיון שרענן ממשות הראיה קודם שפגה, כך תגדל חשיבות ריענון מראה הצדיק כל שנה, למען לא תפוג עוצמת ממשות, ונכבישל מים קודם מעל"ע

מבליעת האיסור, שלא נטלפ"ג, כך נמשיך לקיים את "והיו עיניך רואות את מורייך", ונזכה להעמיד ישיבה על קברו ומלכינו בראשה. ונכידוע גודל השתוקקותו להעמיד תלמידים במהלכו בדרכי הלימוד והיראה, אותם חפץ להנחיל לדורות כעזות קדושתו בגיל ע"ה, ובהשקעתו במרץ ע"כ בגיל הגבורות, ובוודאי גם עתה מוסיף ומשתוקק לזה וכשנראה את מרן - בעל השמועה - עומד מולנו ונלמד מהוראותיו ודרכיו בלימוד התורה, יהי לו שמחה עצומה מכך שהעמדנו ישיבה על קברו] "ישיבת נחל יצחק", כשבעל השמועה עומד כנגדנו בדמותו ומנהיגינו. ובוודאי נעשה בזה גם עלייה גדולה לנשמתו למעלה.

נתמקד בס"ד הפעם בהליכותיו בלימוד התורה"ק. בפרט שנתגלגל מן השמים, (בזכות אבותי הק') שזכיתי באופן אישי לקבל ממנו תורה, הצרופה ביר"ש טהורה, [וכך נתגלגל הדבקה כיוון שהקדיש זמן רב בשימת עין על נכדיו ובלימוד עימם, ובהיות זירז הרבה - ללימוד פרטי, והיה אף מהנחשונים להדרייך שבזמנים מסוימים זה עדיף אף מהלימוד בישיבה ובת"ת ועל אף שבד"כ דווקא הלימוד הקבוצתי חשוב יותר, דבר שכיום מוכח יותר ויותר. כשעלה ברעיונו להשקיע בחינוך אי מחשובי נכדיו, להוציאו מסדר הישיבה וללמדו גפ"ת באופן פרטי, קרא ליבלחט"א אאמור"ר שליט"א -] בן בת גיסו הגאון הק' שלחיוח"ס מאסטנא מוהר"ש הכהן הולנדר גאב"ד דאראבן וטשרעביץ מח"ס שו"ת "שם הכהן" זצוק"ל -] שישאלני אם אסכים - כילד בת"ת - להצטרף להקשיב לשיעוריו, ע"מ לשמש בכך חברותא לנכדו לחזרה על השיעור. ולבסוף, כאשר חזר נכדו לישיבתו,

נענה מרן ברב ענותנותו להפצת התמימה, להמשיך ללמוד עמי לחוד, כמה שעות כל ערב במשך תקופה ארוכה. כשמופסקים באמצע - מידי פעם, לישועות דחופות ולצורכי הכלל והפרט בכזו פשטנות וענוה, "מההר אל העם", ומיד ממשיכים. אשרי עין ראתה "שפתי כהן" ה"מלמד דעת" כ"מלאך ה' צבאות".

שעל כן נתבקשתי ע"י ראשי מכוון העלון החשוב "נחל אדניך" (המקבץ בתוכו ת"ח ומעמיד בכך ישיבה על קברו לכבודו), להעלות בכתב לתועלת הרבים, רשמים והדרכות מהנ"ל, יהי רצון שיהיה רק לתועלת ושלא אכשל ח"ו.

נשתדל יחד, לחזור ולרענן את דמותו הטהורה, כשהוא יושב ולומד גמרא, שו"ע, או בכתובת חידו"ת וברור ההלכה.

א) שקיעתו בתוה"ק בריכוז מושלם היה דבר הניכר לעין כל, היינו יכולים להיכנס לחדרו, להסתובב הלך וחזור, לדבר אליו, לגשת ולהתכופף לידו

תורה לשמה -

למען נדבק בו. עם כל

רציפותו ושקיעתו בלימוד, היה

פולט מידי פעם באמצע לימודו

משפטי דביקות להשי"ת, בפרט

כשהרהר למצוא הסבר וכד' בתוה"ק,

היה קורא בניגון ובנעימות קולו.

"הייליגע טאטע - הייליגע פאטער",

"ווארעמע טאטע", ועוד

לשונות

ב מ ש ך
דקות והוא אינו מבחין מאומה, עד שלא העזו לנענע את גופו הטהור, היה ממשיך ולומד כאילו אף אחד אינו בעולם.

ב) התמדתו העצומה בניצול כל רגע ממש ללימוד. דבר שהתבטא הן כשעמד לצאת לאירוע חשוב, ואפ"י לטיסה לחו"ל, כשהמתין לרגע שיבואו לקחתו והמתין עם חבילותיו סמוך לדלת עם הרשוולקע מוכן ליציאה, למד בכזה ריכוז ורוגע עד רגע הנסיעה ממש.

*וכן בשעת טיסתו במטוס במשך 12 שעות החזיק בידו גמרא גדולה, ללמוד כל הדרך בקול ושקידה מוחלטת.

*מאידך, לפעמים במצבים של נסיעה והמתנה נהג דווקא להיפך, יושב ומלמל במשך זמן רב בעיניים עצומות. כשפעם הרהבתי עוז והצעתי אם רצונו שאביא לו איזשהו ספר, השיבני בשלילה, כיון שיש לו לימודים מיוחדים בע"פ למצבים שכאלו.

וואף כשהוספתי שתארך ההמתנה זמן רב, מיאו לקחת ספר והמשיך במלמולו בע"פ בשקיעתו בתוה"ק.

*אף בשעת קבלת קהל, על אף שנתן את התחושה הנפלאה של רצון להקשבה באוזן שומעת ולב רחום ואהבת ישראל עצומה - "מההר אל העם" - לכאן"א בלי שום גבול זמן, ובלי שום תחושה קלה ועקיפה שישתדל להזדרז, הקפיד להשאיר את הספר פתוח לאפשר לו להמשיך ללמוד בעוד השואל מתמהמה (בין שאילה לשאילה, ישיב הוא ועיין בגמרתו).

*בנוסף לזאת, מיד עם סיום תשובתו, בעוד הלה מסיים לעכל את התשובה, עוד קודם שקם לצאת, וכבר מרן שקוע בלימודו.

ג) התמדתו העצומה שעות רבות כל היום, משחרית עד מנחה (במקו קרוב לשתיים עשרה שעות), ומערבית עד לפנות בוקר (וכשנזכר לילך לישון).

ד) התמדתו העצומה ברציפות ללא הפסקה מצדו, אא"כ כשהפסיקוהו לצורך אחרים לישועה לעצה ולעזרה דחופה.

*מחמת רציפות לימודו היה רגיל לדחות את שעת ארוחת הערב עד לשעות הקטנות של הלילה, והאוכל שהוגש לפניו בשעה מוקדמת, כבר נפוג טעמו ומראהו.

*אפילו מטעימה ומשתיית קפה הקפיד שלא להפסיק באמצע לימודו (וכשלא היה לצורך אחרים). פעם חזר בעלות השחר מנסיעה כל הלילה (הלך ושוב מסירון), והחליט שכבר לא יעלה על יצונו וימתין עד זמן תפילת שחרית. הצעתי בפני קדשו שייסכים לשתות כוס קפה, ונענע בחיוב. אומנם כשהגשתי לפניו, על אף שהודה לי בראשו, לא הפסיק מלימודו לשתות. בינתיים הספיק הקפה להתקרר. החלפתיה בכוס אחרת חמה, והערתי את תשומת ליבו שכיוונתי בזאת בכדי שיוכל לשתותה חמה. רבינו הודה לי שוב כדרכו בפניו הזורחות. אומנם כשהבחנתי שאין בכונתו לשתותה החלתי לחשוש אולי יש איזשהו חשש ח"ו בקפה, ושאלתי ע"כ. השיבני, שחפץ היה בשתיתו כפי שהשיבני קודם, אך עתה שהתחיל בלימודו שוב לא רצה להפסיק. אף שהיה זה אחרי מאמץ נסיעה ארוכה ותפילה ואי שתיה במשך רוב הלילה, עכ"ז נמנע אפ"י מכוס שתיה, ובלבד שלא יפסיק באמצע לימודו... [אח"כ מצאתי במשנ"ב (באה"ל סי' צ"ב ס"ב ד"ה "קורא כדרכו") שגדרי ההפסקה באמצע הלימוד שוים להל' ההפסקה בקר"ש, ובראשית חכמה (ותוצאות חיים אות ק, ר"ז, לד) דביותר יש להיזהר אחר שאמר לשם יקב"ו שקודם הלימוד כיון שאוחז באמצע ייחוד].

*לא בכדי התבטא פעם אחד מגדולי הרבנים צ"ל, שמפחד להורות היתר בדבר שהסיק רבינו לאיסור, אחרי ששמע על גודל התמדתו של רבינו, לשקוע בלימודו לילה שלם באותן תנוחת גוף, וללא הפסק כלל.

*כבר מקטנתו למד שעות רבות רצופות בביהמ"ד בהתמדה, וכפי שסיפר שפעם אחת ירד לרגע מהביהמ"ד לקומת הבית, וכבר גערה בו אמו הצדקנית, היתכן שמסוּח דעת לרגע מהתורה הקדושה.

(ה) באהבתה ישגה תמיד. מרוב חשקו הגדול לאמיתה של תורה, לא נמנע משום מחסום, כשהוקשה לו איזה שהוא פרט אפי' קטן ביותר בהבנת הגמ' או הראשונים, לא התעצל מלחפש לו פתרון אפי' זמן ארוך (וכדברי רש"י ע"ד הגמ' למייסדים בה עץ חיים, שמחזיקים בא בכל כחם ומתאמצים לדעת סודה).

בתקופתו עדיין לא נלקטו כל מפרשי הש"ס למקום א', והיו מפוזרים על פני כל דפי ש"ס וילנא, כל מפרש בפני עצמו, דבר המכביד על המעיין. וכשתקשה בהבנת איזה פרט הכי קטן בגמ' ובראשונים, אף שלא מצא במהרש"א ובמהר"ם וכדו', לא התעצל מלתור כל פעם מחדש אולי הפעם ידבר ע"ז א' מעשרות המפרשים האחרונים ויזכה לשלימות ההבנה בתורה הק'.

*אף כשסבל ייסורים, או חום ולחות, כשכולו נוטף זיעה, התייגע בתורה"ק.

*ביקש לשמוע סברא, הערה ודעה, אפי' מבחורים [הקטנים ממנו בשבעים שנה], בהדגישו שלפעמים דווקא אצלם נמצא הפתרון והאמת, בגישתם הרעננה והזכה.

*לא חס על כבודו זמנו ויגיעתו, והלך לפעמים בשב"ק אחה"צ ברחובה של עיר מהלך רב ברגליו הנפוחות והמיוסרות בכדי ללבוש נושא בד"ת, אצל ת"ח.

(ו) עול התורה. היה רגיל לחזור הרבה מאד, דהעצה להיפטר מייסורים, שאין אדם נמלט מהם רח"ל, בעוה"ז - הוא ע"י הגברת העול והיגיעה בלימוד ובקיום התורה, ש"ה המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו" שאר עול וקושי. [חילק סגולה זו, גם כשבאו להתברך אצלו בישועה לצאת מחולי וצרה].

(ז) דרכה של תורה. היה רגיל לחזור ע"כ, דהרוצה לזכות לכתרה של תורה חייב לקבל על עצמו להיות מרוצה במינימום תנאי נוחות, שייסכים אפילו לישון על הארץ ולאכול רק פת ומים ובכל מצב שישמין לו השי"ת, ובלבד שלא יופרע מלימודיו (ואכן נאים הדברים למי שאמרו).

(ח) חיים הם למוציאיהם. הקפיד להגות כל לימודיו בפיו, במילוי הפה, בקול, ובכל החיות.

*כמו"כ כל לימודיו בהטעמה המתאימה לאותו לימוד, בנעימות הקול ובניגון המתאים לאותו לימוד, שמוסיף חשק עצום ועוזר לזיכרון.

*כמו"כ הקפיד להגות את כל תיבות הלימוד, ולהגותם בניקודם המושלם (ע"ע ביסושה"ש ע"ג ושי"ו).

*גם לעזי רש"י הקפיד להגותם בפיו ובשלמותם, ואף זרזני ע"כ.

(ט) ניצול הזמן באיכות. היה מזרז (לדברי צוואת הריב"ש) לניצול הזמן באיכות, שכשמרגיש שמוחו

חלש, ינצל מקסימום האיכות, ע"י לימוד הרבה לימודים קצרים קבועים ובזמן קצר. דבר הנותן סיפוק ושמחה ומגביר הזריזות, ואף נותן מבחן עצמי לניצול הזמן באיכות, בלי רמייה עצמית. ואע"פ שכהמה צלול ובזמן עליה אין כליבון דבר א' ברציפות זמן ארוך, מ"מ מתמיד מתאמץ לנצל את הזמן במקסימום האיכות,

*גם במחשבת העיון בלימוד הזהיר שלא להקשות קושיות שאין להם יסוד מוצק, שזהו יסוד גדול לחיים ולניצול הזמן.

(י) "כל חפצך לא ישוו בה". היה מזרז הרבה על הזכות הגדולה להתמסר ללימוד התורה"ק נגד כל קנייני עוה"ז המדומים. ובכדי להקל מטרדות הפרנסה [הנובעת מקללת אדם הראשון "בזיעת אפיך תאכל לחם"], ומכיון שכמות ההשתדלות המחויבת תלויה ברמת הביטחון

פעם חזר בעלות

השחר מנסיעה כל הלילה,

והחליט שכבר לא יעלה על יצועו

וימתין עד זמן תפילת שחרית. הצעתי בפני

קדשו שייסכים לשתות כוס קפה, ונענע בחיוב.

אומנם כשהגשתי לפניו, על אף שהודה לי בראשו, לא

הפסיק מלימודו לשתותו. בינתיים הספיק הקפה להתקרר.

החלפתיה בכוס אחרת חמה, והערתי את תשומת ליבו

שכיוונתי בזאת בכדי שיוכל לשתותה חמה. רבינו הודה

לי שוב כדרכו בפניו הזורחות. אומנם כשהבחנתי שאין

בכוונתו לשתותה החלתי לחשוש אולי יש איזשהו

חשש ח"ו בקפה, ושאלתי ע"כ. השיבני, שהפך

היה בשתייתו כפי שהשיבני קודם, אך עתה

שהתחיל בלימודו שוב לא רצה

להפסיק

של אותו אדם, היה מייגע להשקיע בעליה בדרגת הביטחון הגמור ללא ספקות כלל, שע"ז יניחוהו משמים לשבת וללמוד יותר ולצאת את חובת ההשתדלות בדבר קטן ביותר.

כמו"כ חסך מפיתו לקניית מאות רבות של ספרים, שבימים ההם היו יקרים ביותר. עד שרק מעטים היה להם אותם ספרים. כי קושי הכסף התגמד לעומת אהבתו הגדולה לתורה.

(יא) "יגעת ומצאת". סיפר על עצמו שנולד עם ראש חלש ובזיכרון חלש מאוד, והרבה ביגיעה ובתפילה עד שזכה שנפתחו לו שערי תורה.

כמו"כ סיפר שבהיות שנולד בזיכרון חלש, התחנן להקב"ה שאם נגזר עליו לשכוח, שזה יהיה לדברים שאינם חשובים עבורו לעבודת השם, בכדי שייזכה לנצל הזיכרון לתורה.

(יב) קדושת הלימוד. כיון דמצות "הכון לקראת אלוקיך" הוא אף ללימוד תורה, [כמבואר בזוה"ק (פ"ר נח ע"ד) ובראשית חכמה (תוצ"ח אות לד) וביוסף אומץ (ח"ב שער היכון) ובשועה"ר (ס"ז ס"ב ומתדו"ת ס"א ס"א)] הקפיד ללמוד עם מלבוש עליון (ובד"כ אף כובעי הגדול), אף כשהיה חם מאוד ונטף זיעה.

כמו"כ כשהיה חגור באבנטו (גארטעל), לא חלצו בלימודו [אמנם אחר שפשטו בלא"ה, כגון שיצא לביהכ"ס וכדו', לא חזר ללבשו עד לפני התפילה].

(יג) לשמה - ללמוד ע"מ לקיים. מרגלא בפומי', דעיקר הכוונה בהנצרך ללמוד לשמה הוא, (וכישי"ב בחוקותי) וכס"מ (ת"ת פ"ג ה') וש"ל"ה (שבעות לב) וסידור יעב"ץ (בקיבוע מדרש) ויסודו בגמ' (קידושין מ"ו) "כשמה" - "תורה" - שמורה לנו הזרך.

וזירז רבות, שעיקר חשיבותו של הבן תורה, הוא כשניכר עליו כך בהנהגתו, שלומד ע"מ לעשות ולקיים, שע"י ה"טובו אהליך" בביהמ"ד, גם טוב ב"משכנותיך".

וכמאמר ז' הקדושת לוי ז"ע בפ"י "טוב תורה עם דרך ארץ", שהלימוד תורה הוא טוב רק כשמתנהג אף במ"מ בשוק עפ"י התורה"ק.

(יד) תוכן הנלמד. עורר רבות (והשקיע בזה הרבה, בכתיבת קונטרסים, בהחזקת כוללים ובהקמת מפעל מבחנים "שונה הלכות"), דמחמת שעיקר מטרת הלימוד הוא ע"מ לקיים, ע"כ חיוב לתת סדר קדימה בלימודו ללימוד הלכה. ומתוכם להקדים את ההלכות הכי מצוייט, ומתוכם להקדים את ההלכות הכי חמורות, למען לא יכשלו בנתיים. (שעפ"ז יש לתת מקום ראשון להלכות שבת וכדו' וכמבואר בעירות דבש, בחוות יאיר ובמשנ"ב).

טו (צורת הלימוד. כמו"כ עורה, שהגם שלהבנת בהירות ההלכות, נדרש לימוד יסודי מהגמ' ומהראשונים, מ"מ מאחר וחייבים מיידית לדעת למעשה את כל פרטי וסוגי ההלכות, אין ברירה, אלא גם ללמוד בנוסף ספרי קיצור מעשיים [קיצושי"ע וכדו', ואפילו אם יש שיטות החולקות על ספר קיצור זה, מ"מ הרי בינתיים יש לו על מי לסמוך ועדיף כך מלהיכשל לגמרי] ואין להתבייש מפני המלעיגים עליו שאין מתאים זאת ללמדן ות"ח שכמותו, כשהמכשול מצוי כ"כ כל שבת וכל יום רח"ל, כל זמן שלא ידע במושלם את כל ההלכות.

וברוב ענוותנותו ויראתו שבערה בקרבן, קבע בעצמו שיעור לרבים אחר שחרית, ללמוד כל יום כמה סעיפים בקיצושי"ע.

(טז) תורה לשמה - למען נדבק בו. עם כל רציפותו ושקיעתו בלימוד (וכמבואר בצוואת ובאגרת הבעש"ט ובנה"ח), היה פולט מידי פעם באמצע לימודו משפטי דביקות להשי"ת, בפרט כשהרהר למצוא הסבר וכד' בתורה"ק, היה קורא בניגון ובעימות קולו: "הייליגע טאטע - הייליגע פאטער", "ווארעמע טאטע", ועוד לשונות.

**יריעה
גרחבת**
להגל זימא
דהילולא רבא
של ב"ק מין רביע
הנהל יצחק
זיע"א

עשרים שנה
להסתלקותו
י"ד תמוז תש"פ

ז) **תורה לשמה ע"מ לקיים**. כאמור, עם כל חוסר נוחות, מבלי לתת איזשהו הרגשה של חוסר נוחות. ואף לא נתן שיימנע הגבאי מלהכניס באמצע לימודו, דאולי נצרך האדם לישועה דחופה, (ואו לאוזן קשבת לפרוקנו הנפשי הדחוף).

יח) **זריזות, סדר וזמן**. הזדרז בתכנון הכנותיו ע"פ השעון, באופן שיהיה מוכן בזמן ובדיוק, ובד"כ כשהגיע הדקה, היה **גובר אצלו "ענין" העמידה בזמן, על שאר ה"עניינים"** [וכידוע ד' הצל"ח, דהר"ת דש"ס - זרעים מועד נשים נזיקין קדשים טהרות - הוא "זמן נקט", לרמז, דיסוד ההצלחה בלימוד וידיעת כל הש"ס, תלוי בדיוק העמידה בלוח הזמנים שנקט].

יט) **זמן תפילה לחוד**. לא ראיתיו מעולם, מעיין אפ"י רגע בספר, **מתחילת התפילה עד סופה ממש** (גם לא בשעת לכה דודי). על אף חשקו העצום לתורה [אא"כ בשעת הפסקה, אפ"י של כמה דקות, שמיד פתח ספר] [כדכתב בצעטיל קטן (ואת יא) וכדהזכיר המגיד לבית יוסף שלא יחשוב באמצע התפילה שום מחשבה אחרת אפילו של תורה ובספה"ק כ' שזה מהסט"א]

כ) **סדרי הכולל**. הקפיד מאוד, שלא יבטלו אפ"י רגע א' מזמני הכולל, ואפ"י בתחילת הסדר או בסופו. פעם רצו לתת בתחילת סדר ב' אחה"צ מעט מזונות ולחיים כתיקון לנשמה, כיון שלאחר הסדר כבר יחלוף היארצייטו. הגיב רבינו וכי **כיצד ניתן לגזול זמן השייך לטובת נשמת בעלי הכולל והתורמים** [ואפ"י שחיים] **לצורך נשמת אדם אחר...**

כא) **סדרי הישיבה**. הקפיד מאוד, שלא יעדר הבחור מהסדרים המונהגים בישיבה [שבכך נשבר שלימות בניית הבחור]. אפ"י לא מהתפילות, לצורך הסתופפות בצל הרבי. וק"ו שלא מסדרי הלימוד (וע"כ לא אפשר לנו לעלות לציון סביו הצדיק, כשהיה כרוך ע"ח הסדר בישיבה).

כב) **דרך ארץ קדמה לתורה**. זירז על לימוד המוסר כל יום, בין לגדולים ובין לקטנים [ואף שקובעים שיעור פרטי עם תלמיד להקדיש מעט זמן בתחילתו ללימוד המוסר].

כג) **חיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים**. ידוע הדקדוק בתפילת רב (נברכת החודש), מדוע מבקשים פעמיים על יר"ש,

ותי רבינו דכיון דמבקשים על אהבת תורה, נצרכים לברכה מיוחדת ליראת שמים.

*דדוקא אצל ת"ח משום לימודו **מרשה לעצמו לזלזל בשאר המצוות**, הן כשמרגיש קרבת ה' מלימודו וחושב שעתה זה אינו נורא כ"כ אם יזלזל במצוות, והן כשדדוקא ע"י ידיעתו בכמה גמרות ורגילותו לחדש חידושים, מרשה לעצמו לתרץ בכמה סברות כרסיות למדיניות הבנויות על כמה מאמרי חז"ל בלא עיון הנצרך, כשאינו שם לב, שנגיעותיו ומשיכתו לתאוות העוה"ז, מסמין את עיניו ומטעין אותו, עד שמתרץ את היצה"ה. ובדרך צחות פי' דברי חז"ל "הלואי אותי עזבו ואת תורת שמו", שאומר הקב"ה מספיק שאתה עוזבני במצוותי, ולכה"פ אל תסלף את תורת. וע"כ צריך דדוקא הת"ח, ליראת שמים מיוחדת.

*זהירות נוספת של יר"ש נצרך הבן תורה, **מחמת חילול ה'**, דדוקא מחמת גודל חשיבותו, לומדים ממנו יותר, ובפרט הכי קטן שנראה מיקל, יכולים אחרים ללמוד לזלזל בדברים חמורים רח"ל, וכדאי בחז"ל ובספה"ק.

*כמו"כ **כשמדפיסים ספרי הלכה** (ובפרט בהלכות דאורייתא חמורות) צריך זהירות ויראת שמים בדקדוק בכל פרט, ושלא להדפיסו עד שיעבור הגהת כמה ת"ח חשובים בדקדוק בכל פרט.

כד) **קדושת הספרים**. *זהירות מרגשת ומיוחדת היתה לו, בצאתו באמצע ליבון הלכתא, לפרוס מפה או מגבת על כל הספרים הרבים, עד שובו. כמו"כ הקפיד **שלא יכסו ע"י כובע** (ודארבא נראה ע"י זה כמשתמש בספה לצורך הכובע).

*כמו"כ הקפיד מאוד שלא יגרמו לד"ת להתגלגל בחוצות בבזיון. גם כששלח פרסומיים שישכנעו את הציבור הרחב בענין שבת צניעות וכד' בחוברות ועלונים, הזהירם בזהירות מיוחדת **לבל יצוטט בכל החוברת אפ"י משפט א' המחייב גניזה**.

* רבות יש להאריך בזהירותו הרבה בקדושת ס"ת (ישנו ת"י חיבור שלם על דקדוקי והנהגות הרבים בקריאתה וא"ה עוד חזון לסועד).

כה) **אין אדם עומד ע"ד רבו עד מ' שנה**. פעם אמר לי מהלך שלם בביאור הלכה, וכשהתבוננתי בו לאחמ"כ, לא מצאתי לי מנוח - בהיות דלעניות דעתי היה כל

הבנין בנוי על יסוד, שלכאורה מהראשונים והפוסקים מבואר שהפשט שם בסוגיה הוא אחרת, וממילא נפל כל הבנין. עמלתי על כך רבות ולא מצאתי ביאור וחששתי לחזור ולאומר לרבים. אמנם לפני מספר שנים גיליתי לפתע **בפרי מגדים** (שלא במקומו), שמבואר להדיא שגם הוא למד בפשט הסוגיה כרבינו. ושוב מצאתי עוד ב' אחרונים מלפני כמה מאות שנים שלמדו כן. ולבסוף זכיתי ומצאתי פרי מגדים במקום נוסף שלא רק שאומר כיסוד הנ"ל, אלא גם ממשיך ואמר את כל הבנין והמהלך ששמעתי מרבינו. שמחתי מאוד, ולמדתי מכך עד כמה גדולים דברי חז"ל שאמרו **שאין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה!**

כו) **משאיל עצמו - כס"ת לצורך הרבים**. כאמור על אף עבודתו מצעירותו בדביקות כאדמו"ר, מרב ענוותנותו ופשטנותו, נתן עצמו לרבים לצורך התורה - ללמוד בו. מסר כל ימיו שיעורי תורה לרבים, כתב הרבה חידו"ת והערות בהלכה (ונתפרסם עוד בחו"ל כת"ח מובהק).

נתן להתקדש בו - בהבטה בזיו פניו ובנישוק ידו כבספר תורה, ומאחר ששיעבד את כל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו לתרי"ג מצוות התורה, נתן את גופו כגליל לכתיבתם, ואת רגליו - כעצי חיים לס"ת (כמבואר בחז"ל).

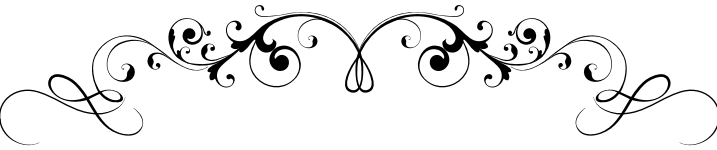
לא בכדי כאשר חלתה רגלו ואמרו הרופאים לכרותה, רץ היישר לביהמ"ד, הידק את תפירות הגידים של הס"ת (שהיה רפוי) לה"עץ חיים", חזר לביה"ח וציווה לעשות צילום שוב, וראו ששוב כבר א"צ לכורתה.

ושעל כן מובן, מה שנאמר עליו מיד בלידתו ע"י סביו הגדול ברוח קדשו (רביה"ק ר' מאיר מקרעטשניף ז"ע), **כשנתבשר בלידתו: "נולד ספר תורה"...**

יה"ר שיהיו עינינו רואות ולומדות מהנהגות ומתורת רבינו הגדול, לשבת בישיבתו ולהקשיב לקולו הטהור, ולכה"פ לשאוף, לגעת ולהתאבק באבק רגליו. ויהא זה לנחת רוח ולעילוי נשמתו הטהורה, וזכותו הגדולה תעמוד לנו תלמידיו שיהיה מליץ טוב ויפעל ישועות כבחים חיותו עלי אדמות לנו ולזרעינו, ובקרוב יקום וינהיגנו לבית מקדשינו ב"ב, אכ"ר נס"ו אמן ואמן.

תם ולא נשלם...

ולעבדו בכל לבבכם

עבודת עבודה,

באמונה ובפשטות ובתמימות, ללא ליאות

הרה"ח ר' ישראל חיים שטיינפלד שליט"א

עבודת עבודה בכל עת ובכל זמן

"עבודת עבודה", יש במשמע, "העבודה שלא להרפות מהעבודה". ועבודה לכשעצמה היא. ובעניין סדריו בעבודת ה' שלא זע מינס כמלא נימה יש רבות להרחיב. זכורני פעם אחת שהיה לרבינו שמחה של אחד מצאצאיו בלונדון. הייתי אצל רבינו בצהריים, ורבינו אמר לי "הנה יש אפשרות הערב ליסע ללאנדאן, ואם תסע עמי יקל לי ליסע". אני מיהרתי לארוז את חפצי והצטרפתי עם רבינו לנסיעה.

היינו אמורים לחזור במוצאי שבת, והמטוס יצא בשעה מוקדמת מאד. הבנתי שבאם לא יזדרזו באופן גדול מאד עלולים לאחר המטוס ולחכות זמן רב למטוס הבא. על כן נקטנו כל המקורבים בתחבולה. לא סיפרנו לרבינו את זמן צאת השבת לר"ת האמיתית, אלא הקדמנו בזמן ניכר, כדי שיברכו ברכהמ"ז מוקדם, ומיד עם צאת השבת נוכל לצאת.

אך רבינו בחושיו הדקים והמקודשים הרגיש שדבר מה אינו כשורה. באמצע של"ס קרא ליניק אחד ושאל אותנו מתי ה'זמן'. הילד שלא ידע מכל התכנית ענה לתומו הזמן האמיתי: "אהה", אמר רבינו, "א"כ יש עוד זמן רב". רבינו זימר את סדר הזמירות הנהוג בניחותא ובהתלהבות, ואמר תורה כדרכו. אני אמרתי אל לבן, שמסתמא נאחר את המטוס, אך יותר מכך לא היה בידי לעשות.

אחר תפילת מעריב והבדלה ציוה עלי רבינו להכין עבדיו ועבורו שני סנדוויצים למלוה מלכה ע"מ לאכול על המטוס. יצאנו לדרכנו לשדה התעופה, מתוך מחשבת ייאוש בלבן, שמסתמא איחרנו. הנהג עשה ככל יכולתו להאיץ את הדרך, וכעבור זמן קצר הגענו לשדה התעופה באיחור של כמה שעות מהזמן המיועד.

אך מה רבה היתה הפתעתנינו כשהגענו ושמענו כי המטוס איחר ב' שעות וזה עתה הגיע. ראינו עין בעין שרגלי חסידי ישמור ולא יאונה לצדיק כל און. בסופו של דבר עלה רבינו ראשון^ה על המטוס. אחר שהמטוס יצא לדרכו רצה רבינו ליטול ידיו לסעודת מלוה דמלכה, והלכתי להביא עבורו מים. אך גם במטוס לא אבה רבינו לוותר

לפני יוה"ק, וביוה"כ ליתן עירווי נזלים, וזה שפיר עפ"י הלכה ועפ"י רפואה.

הוחלט שהר"ר בנימין פרידמן שיחי' יבוא להתקין המחט לפני יוה"ק, וכמו"כ יבוא ביוה"ק בשעה חמש לפנות בוקר ליתן העירווי. הר' בנימין ביקשני שאהיה גם באותה שעה בבית רבינו ע"מ לסייע בעדו. בהגיענו לרבינו בשעה המיועדת, הפשיל רבינו את זרועו, והנה ראינו שהמחט ניתקה ממקומה ויצאה. כאן כבר אמר רבינו, "חובל! ביוה"ק? חס ושולים! מן השמים סבבו כר"י". הר' פרידמן ניסה לומר לרבינו שאם כן אל לו לצום, אך רבינו רק חיך ופטרו לשלום.

לאחמ"כ חזרתי לבימה"ז, דלת החדר היתה פתוחה מעט, ושמעתי איך רבינו מעביר את סדר התפילה במשך כשעה ומחצה במתיקות שאין דומה לה, ובהתלהבות ורשפי אש קודש.

באותה שנה עבר רבינו לפני התיבה כל התפילות, ואיני זוכר מתיקות גדולה בתפילות יוה"ק יותר מבשנה זו. הרבי התפלל בעמידה כל התפילות בקול נעים וחזק ובמתיקות מדבש לפי.

במוצאי יוה"ק הגיע הרופא לשאול בשלומי של רבינו, ושאל האם קיימו הוראותיו. בבת שחוק סיפרתי לו שרבינו צם כל היום, ועבר לפני התיבה בכל התפילות.

הרופא השתומם ומתוך כעס ותרעומת גער בן, "איני יודע מה הבאתם אותי לפה, אין לי מה לעזור לו, אני רופא לבני אדם, לא למלאכים"...

אגב הכי אציין, על הוראה מפליאה שנתן לי רבינו בעניין התפילה עמו. היה זה בתקופה שבה החליט רבינו ליגש לעמוד בעצמו בכל התפילות. את העונג של תפילות אלו של ימי החול א"א לשכוח. רבינו התפלל במתיקות וכמונה מעות. לא היה מקרה בעולם שרבינו מיהר בתפילתו מחמת איזה סיבה שהיא.

אחר תקופה מתה עלי אמי ע"ה, ואחר שקמתי מהשבעה שאלתי לפי רבינו מה לעשות, והאם לילך להתפלל במקום אחר. רבינו מחה וציוה שאתפלל לפני התיבה במניינין, אך אמר לי שכאשר מחמת חיוב אחר יגש הוא לעמוד, שלא אלך להתפלל במקום אחר.

ועבדתם את ה' אלוקיכם

"לאהבה את יי אל-היכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם"... הידיים הגדולות מכסות עדיין את העיניים הקדושות, המצטעפות בדוק של יראה ואהבה בקבלת עול מלכות שמים. הגוף הק' עומד מניע, ובשפתים דולקות לואט הרבי את המילים שמאפיינות את כל מהותו, ואת תמצית הליכותיו והנהגותיו על רגל אחת. "ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם".

"עבודת ה' בכל לב ונפש", זה אשר ראינו אצל מרן רבינו הקדוש הנחל יצחק ז"ע. אם בעבודת ה' זהו תפילה עת עמד לפני קונו בסילודין ויפלל, כמלאך כהן משרת, בכוחות על טבעיים ועל אנושיים ופניו בוערות כלפיד אש. ואם בכל לב ובכל נפש נמליכו ונייחדו, המלכת השי"ת וייחודו על כל ז"ז ותנועה ועל כל נייע איבר שיהא רק לכבודו ית"ש. הן בעבודת האכילה בעיניים עצומות ובדבקות עצומה. והן בשכבו על יצועו כשעיניו הק' מעפעפות בריכוז עצום, ושפתיו ממלמלות בדבקות "הריני עושה את עצמי מרכבה לשכינה", ומחשבתו הק' משוטטת בעולמות נעלים.

ביריעה זו נתמקד בעניין ה'עבודה' של רבינו, נתחיל בעניין עבודת התפילה, ונמשיך לשאר ענייני ה'עבודת', בתמימות ובעקשנות דקדושה, ללא שינוי בין מזג זמן ושעה.

עבודת התפילה בכח על אנושי

עבודת התפילה של רבינו מן המופלאות הייתה. מחזה בל יאומן הוא לראות יהודי בשנות התשעים לחייו עומד בתפילה, 'עומד' כמדרשו וכפשוטו. זעקת הלב נשמעת מגרונו, ובעקשנות וכח ברזל עומד ומתפלל בקול גדול ונעים. ועליו אמר כ"ק רבינו הנזר דוד ז"ע, שעל אביו הק' אפש"ל הפסוק "ואני תפילתי". "איש תפילה" היה במהותו.

זכורני פעם אחת בשנותיו המאוחרות של רבינו ז"ע, לפני יום הכיפורים אמר הרופא לרבינו שאסור עליו לצום כלל. רבינו הבהיר לרופא ולמקורביו שזה לא בא בחשבון כלל. אך לאח"כ הגיע הרב חנוני צולק הי"ו ואמר, שאפשר לסדר להתקין מחט

ממנהגו והידורו לטול ידיו בכמות גדולה מאד של מים. הבאתי שקית אשפה גדולה וחזקה, ועם ספל שהבאנו עמנו נטל רבינו ידיו בכמות של ב' בקבוקי מים. אחר כל זאת קשרתי השקית בקשר חזק וקיייתי שלא יישפכו המים חוצה).

רבינו אכל מל"מ בשלוות נפש נדירה, ואח"כ זימר את סדר הזמירות והתפילות הנהוג. ואח"כ סיפר סיפורי צדיקים. ולכשסיים ובירך ברכת המזון שמענו קול הקברניט שהנה מגיעים אנו ונוחתים בשדה התעופה - לוד.

בבואי לביהמ"ד ביום ראשון בבוקר כבר ישב רבינו על מקומו בהכנה דרבה לתפילת שחרית.

עבודת הבטחון

עבודת האמונה והבטחון של רבינו, להמעייין בספר נחל יצחק ימצא מפוזר בכל פינה אמרים על עניין זה. והאמונה האיתנה והפשטה אשר הקרינה לכל סובביו, והכריזה בקול "עבד ה' אנוכי", "ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם". בשנת תשנ"א בעת הפחד הגדול במלחמת המפרץ, שכידוע היה המורא גדול מאד. בעת הזאת הראה אותי הרה"ג ר' ברוך יוסף רוט שליט"א, שטיקל נועם אלימלך בפר' בא, שכתב שע"י

יריעה נרחבת להגל זימא דהילולא רבא של ב"ק מרן רבינו הגהל יצחק זיע"א

עשרים שנה להסתלקותו י"ד תמוז תש"פ

סיפור יציאת מצרים מתעוררים הרחמים, ונוקם השי"ת מאויבי ישראל*.

בראותנו זאת הלכנו לרבינו זי"ע והראנו לו את דברי הנועם אלימלך. רבינו קרא הדברים ואמר בהשתאות "אזוי? גיב אהער צוויי הגדו"ת". רבינו נטל הגדה של פסח, ונתן גם לנו, ובלהט אש קודש פתח ואמר כל סדר ההגדה מעבדים היינו עד גאל ישראל. אחר כן סגר בהרדת קודש ההגדה, ואמר: "מעתה אין מה לפחד כלל, הרבי ר' אלימלך מעיד שכאשר מספרים יציאת מצרים השי"ת מצייל את ישראל ונוקם מאויביהם, וכך יהיה". יצאנו שנינו מאת פני הקודש בארשת בטחון האופפת את לבבנו וברגיעה פנימית ושלות הנפש.

כמו"כ הייתי עמו פעם בחו"ל לשמחת אחד מצאצאיו, בשמחת הנישואין הופיע אחד מגדולי תומכי התורה גביר אדיר שהרבה צדקה וחסד רבות. כל גדולי הדור ששהו שם באותו מעמד נגשו אליו וכבדוהו כמעלת ערכו. אני ג"כ פניתי לרבינו וביקשתי ממנו שיאמר שלום לאותו גביר. אך רבינו לא אבה, ואמר "אין לי מה לדבר עמו".

אך למחרת אמר לי רבינו שעתה צריך הוא לטובה מסוימת וחפץ לעשות קשר עמו. וביקש ממני להתקשר להגה"צ ר' אלחנן היילפרין זצ"ל גאב"ד ראדמישלא

שהלה היה ממתפללי בית מדרשו. אותו גביר הופתע ואמר "הלא ראיתי אותו בחתונה ולא אמר לי דבר". "מה אומר לך", חשבתי אל לבי, "וכי אפשר ללמד לו את כל תורת הבטחון של רבינו על רגל אחת, שכאשר אין צריך הדבר לא יעשה שום השתדלות שאינה נצרכת"...

אגב הכי אציין שאחר תקופה התקשר אלי רבינו וביקש להודות לי, כי עתה הגיע השי"ק של אותו תומך, וכיון שאני התקשרתי להגה"צ ר' אלחנן היילפרין, יש להודות לי על חלקי בעניין.

כמו"כ לחם באותה נסיעה על עניין המחיצות במצוה טאנץ, ולא הניח ולא התפשר עד שנעשה רצונו - רצון קונו. כמו"כ באחד מהש"ב דרש דברים חריפים ביותר על עניין צניעות המלבושים. מרוב חריפות הדברים חששתי מה תהא התגובה כאשר בסעודת ש"ב נושא רבינו דברים כדרכונות וחיצו אש. אך כל שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, וראיתי שהתקבלו הדברים על לב שומעיהם בחפץ לב.

ויה"ר שנזכה להלך בדרכיו הקדושים, לכה"פ ליגע כדי נגיעה בשולי אדרתו הקדושה, ונזכה לראותו בתחיית המתים ובניין ביהמ"ק בב"א.

* ז"ל הנועם אלימלך: ולמען תספר באזני בנך. היות כשהקב"ה ברחמיו עושה לישראל נס פעם אחת ונוקם להם מאויביהם, אז נתעוררו הרחמים. ומועיל אפילו לעתיד. בכל דור כשישראל צריכין להנקם מאיזה שונא העומד עליהם להכבידם בעול שורה או מלך, אז הקב"ה עושה נקמה בו, כיון שכבר נתעוררו אותן הרחמים בעניין כזה. והוא למען תספר וכו' אשר התעללת, וכשתספרו זאת יתעוררו אותן הרחמים, וינקם לכם מאויביכם, לבל יוכלו היצר לכם כלל.

עשות משפט ואהבת חסד

חסד בלי גבול ושיוו, אהבת ישראל מפליאה, והפקרת עצמו למענם

מקולמוסו של הרה"ח ר' חיים גולדשטיין שליט"א

שלא לגרום צער ליהודי

דכירנא שפ"א שאל אבי המשב"ק שליט"א את רבינו זי"ע מדוע אינו מסכים שיחליפו את המים של המקוה לפני שבת [כמו בשאר המקוואות]. נענה ואמר "מה יהיה אם יהודי ישתהה עד מאוחר בערב שבת וירופץ למקוה ולבסוף לא יוכל להיכנס מפני שאז יחליפו את המים..."

לא הסיח דעתו מצרת איש מישראל

פ"א כשהיה רבינו זי"ע מאושפז בביה"ח לניאדו בקרית צאנז נתני', ביקש אברך א' להיכנס ולבקש ברכה על זוגתו שמקשה לילד. וכיון לא היה אז שייך להיכנס לחדרו כיון שרבינו זי"ע עבר בשעה זה טיפול קשה, לכן ביקש מהמשמש ששהה עמו שיכניס את הקויטל ויודיע זאת לרבינו זי"ע. והנה הופיע המשמש ואמר שרבינו זי"ע ביקש להודיע שברגע שיגיע הבשורה הטובה ואפילו באמצע הלילה, שיכנס לחדרו ולהודיעו. בשעה אחד בחצות הלילה נולד לו בשעתו"מ, ומיד הלך האברך הנ"ל לעשות את שליחותו ולהודיע לרבינו זי"ע על הבשורה הטובה, אולם מכיון שראה שרבינו זי"ע לא היה ער לכן נסוג אחור, והמתין עד למחרת.

ואכן למחרת מיד אחר תפילת שחרית, הגיע לביה"ח להודיע לרבינו זי"ע את הבשורה הטובה. והנה כשרצה להיכנס לחדרו היו שם רופאים, אבל כיון ששמע המשמש שהגיע לבשר בשורה טובה נתן לו להיכנס לרבינו רק לכמה רגעים. והנה כשראה אותו רבינו זי"ע הסתכל עליו עם פניו חוורות ממש, וכמצפה לשמוע ממנו דבר מה. מיד נגש אליו האברך הנ"ל והודיע לו שבעזה"שית נולדה לו בת. וכששמע זאת בירך אותו בהתרגשות בקול "מזל טוב, מזל טוב, מזל טוב", ולאחר כמה רגעים כשהתאושש קצת, פנה אליו בשאלה "ווען איז דאס גישען" (מתי זה קרה) וענה כי בערך בשעה אחד באמצע הלילה נולדה. מיד הרצינו פניו הק' ושאל אותו כמקפיד על הדבר, "אם כן מדוע לא הגעת להודיע". התנצל הלה בפניו שאכן הגיע, וכיון שראה שרבינו לא היה ער היה ירא להעיר

איככה אפצה פה ואיך אשא עין לשרטט במכחול אנושי דמות דיוקנו של האדם הגדול בענקים אשר היה נשגב למעלה מתפיסתנו, איש צדיק תמים היה בדורותיו, אשר היה משים לילות כימים ללון בעומקה של הלכה לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא בכתב יושר דברי אמת, כל מי שנכנס ובא אי פעם להיכל קדשו יכול היה להרגיש ולראות במוחש אשר לא הסיח דעתו אף רגע כמימרא משוית' ה', ואשר כל ימיו התהלך לפני ה' עדי עלה ונתעלה בארצות החיים.

שעות היום, שאל יעכבו אותו אף רגע אחד, והיה מוסיף שגם בשעה כשיאחז באמצע האכילה או באם יקרה שנרדם על כסא, שיראו להעירו משנתו. והוסיף לבאר טעמו ונימוקו, ע"ד מה דאיתא במדרש (הובא בתנא דבי אליהו רבא פרק ל, יח ועוד) דכשתפסו את רבן שמעון בן גמליאל ואת רבי ישמעאל כהן גדול להריגה, היה רבן שמעון בן גמליאל בוכה, ואמר לרבי ישמעאל מפני מה אנו נהרגין, כעובדי עבודה זרה וכמחללי שבתות וכאוכלי נבילות וטריפות ושקצים ורמשים תהא מיתנתו. ענה לו רבי ישמעאל נכנסנו לבית המרחץ, או לפעמים נפנינו לאכול ולשתות, ובאו באותו פעם אנשים שרצו להיכנס, ואמר להם השמש שלנו אין השעה פנויה לנו וכו' עיי"ש. (ובמקום אחר במדרש מבואר שהוא אמר בעצמו המתן לי עד שאסיים אכילתי עיי"ש). ולכן היה מוסיף רבינו זי"ע שמהמדרש הזה רואים עד היכן חומר הדבר, ואשר על כן יודיעו לי אף כשאוחז באמצע אכילתי וכדו'.

ודכירנא שבלייל שב"ק פרשת שופטים (תשי"ד) האריך כ"ק מרן זי"ע מענין זה ואצטט רק הנוגע לעניינו --- "וביותר צריך להתעורר בענינים שבין אדם לחבירו אשר רח"ל אפילו יוה"כ אינו מכפר עד שירצה את חבירו, ויש פוסקים שכתבו שאין זה מכפר אפילו על דברים שבין אדם למקום... ועד היכן הדברים מגיעים אפשר ללמוד ממאמר חז"ל במדרש וכבר היה יוצא להריגה וכו' (הסובא לעיל), חזינו שבתשובה זו נרגעה רוחו של רשב"ג שהיה פשוט אצליהם שבעבור כזה חטא שאמרו המתן לי עד שאסיים אכילתי הרי הם חייבים מיתה רח"ל. וכך אני נוהג כאשר מודיעים לי בעת שאני אוכל שאדם רוצה להיכנס אלי, אני מורה להכניסו תיכף ומיד. שהרי חז"ל מתבטאים כאן באופן נורא מאד, בחומר הדבר, עכ"פ חזינו עד היכן צריך להיזהר לא להכביד ולא לגרום צער כל דהוא לשום בר ישראל בכל אופן שהוא" --- עכדה"ק הנוגע לעניינו.

אעפ"כ חובתינו לספר למען ידעו דורות הבאים צדיק מה פעל, ולמען אשר נזכה ללכת בדרכיו, ולכל הפחות נגיעה כלשהו, אשר כל סיפור ועובדא היא לימוד לעצמה, כמה הלכתא גבירתא איכא למשמע מיניהו. על כן אמרתי בליבי להוציא מאוצרותי אשר חלקם נרשמו בעזה"שית בשעת מעשה, ורובם מהם המה מוקלטים ברשם קול.

הרביתי גם להביא כאן הרבה מהזמנים בעת שהיה מאושפז בביה"ח. ואחד הסיבות העיקריות היתה כי הרבה ממה שזכינו לשמוע מפ"ק זי"ע אודות עצמו וקורות חייו היה בעת שהיה בביה"ח שאז הרשה לגלות א"ע. כי בביתו היה מסתיר את דרכיו, וכן לא היה לו פנאי לעניינים כאלו, כל רגע היה יקר בעיניו ומנוצל עד הקצה הגבול. וכמו ששמעתי פ"א מפ"ק שהתנצל לאחד שביקש ממנו כמה הנהגות "במקום זה יכולני ללמוד, וחוששני שמא הוא בגדר ביטול תורה".

תפילתנו, יהא רעוא מקדם אבוהו דבשמיא, שתהא מלאכתנו רצויה לפניו לעשות נח"ר לבורא ית"ש שזה היה כל שאיפתו של רבינו זצוק"ל, וזכותו הקדושה תעמוד לנו ולכל בית ישראל, וממקומו מגנזי מרומים הוא יפן ברחמים להעתיך עלינו בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם בכלליות ובפרטיות ברוחניות ובגשמיות, עדי עד שנזכה לייגל יעקב ישמח ישראל במהרה דידן אמן.

חסירות נפש למען הזולת

סיפר לי אבי המשב"ק זכרונו לברכה אשר שימש בלב ונפש במסירות ללא ליאות את כ"ק מרן זי"ע עד יומו האחרון במשך עשרים שנה לערך (וכמיום פנים אל פנים הראה חביבות וקירבה יתירה אל אמור' ז"ל ואכסלה"ב), שפ"א קרא לו כ"ק מרן רבינו זי"ע וביקש ממנו שבאם ירצה אחד להיכנס אליו בכל משך

יריעה
גרחבת
להגל זומא
דהילולא רבא
של ב"ק מין רבינו
הנהל יצחק
זיע"א

עשרים שנה
להסתלקותו
י"ד תמוז תש"פ

את רבינו. אולם ראה שעדיין לא נתישבה דעתו של רבינו מזה כלל, והתפלא מאוד. עד שאמר לו המשמש ששהה עמו במשך הלילה שהקויטל היה סמוך למיטתו של רבינו זי"ע כל הלילה, ובמשך הלילה קרא רבינו את הקויטעל הרבה פעמים, ובבוקרו של יום שאל אותי רבינו האם הגיע האברך הנ"ל באמצע הלילה להודיע...

היצר בצרת יראל עד דכזוכה של נפש

פ"א הוצרך רבינו זי"ע לנסוע לביה"ח רק למשך כמה שעות לעשות לו בדיקות, וכחצי שעה קודם שהיה אמור שישוב לביתו, נכנסתי עם אברך א' של"ע היה לקוי באיזוהי שום חולי מסוכן. וכיון שידוע כשרצו לדבר עם רבינו היה צריך לדבר בקול שהיה לו קושי בשמיעה, לכן ביקש ממני האברך הנ"ל קודם שנכנסו שאראה לדבר בפני רבינו ולספר על המצב שלו. וכשנכנסו התרגש מאוד האברך הנ"ל והתחיל בעצמו לספר בקול חלוש לפני רבינו את מצבו שאינו בכי טוב, ושיראה רבינו להבטיח לו שיחזור במהרה לבריאותו השלימה. בכל עת כשדיבר האברך הנ"ל הביט רבינו זי"ע בהקויטל שהביא האברך, ואני הכנת את עצמי לספר שוב לרבינו, כי בדרך כלל מפאת קושי שמיעתו היה שואל ומבקש מא' המקורבים לספר לו שוב. והנה מה מאד התפעלנו לראות שמיד הושיט רבינו את ידו הק' לאברך, ובירך אותו בברכה אריכתא כדרכו בקודש, כמו שהבין את כל המצב מתחילתו ועד סופו ונדבר זה הרגשנו כמה פעמים בחוש שבעיקר על הדברים שלא היה נוגע לו לפעול לכבוד הבורא ב"ה זה לא היה שומע, אולם דברים אחרים הנוגע לעשות רצון הבורא"ע אף כשדיברו עמו בקול נמוך היה ביכולתו לשמוע. וכן העיד בפני הרה"צ גאב"ד מאקווא שליט"א, ואכמלה"ב.

כל זה כתבתי בדרך אגב, והעיקר מה שברצוני היה להמשיך, שלאחר שיצא האברך הנ"ל, נשארתי בתוך חדר רבינו זי"ע, והרגשתי שנשנתנו פני רבינו ונעשו חירות מאוד. ובכל כמה רגעים היה מוציא אנחה מפיו, וקורא שוב את הקויטל, ושוב מתאנח ושוף שיח בינו לבין קונו "הייליגער באשעפער העלף אללע יודין" --- "פאר דיינע'ם כבוד וועגן" --- וכך בתוך כד', קרא לי, וביקש ממני

ללכת להאברך הנ"ל ולהודיע לו שיראה לעשות ג' דברים. א. שבכל מוצש"ק שיאכל חמין וישתה חמין, וכן שירחוץ עצמו במים חמין [ראה שבת קט"ז, ב, ושם בפירש"י]. ב. שידליק בכל יום נר ויאמר שיהא לע"נ רבי מאיר בעל הנס. ג. שיאמר בכל יום קאפיטעל כ' שבתהילים למנצח מזמור לדוד. והוסיף ואמר שבזכות זה יבריא במהרה ועוד יבוא לבשר בשורות טובות.

וכעבור כמה רגעים נכנס הרופא אל חדרו, ומיד כשראה את פני רבינו זי"ע שהיה חירות מאוד נענה ואמר שאין

שלאחר שיצא

האברך הנ"ל, נשארתי

בתוך חדר רבינו זי"ע, והרגשתי

שנשנתנו פני רבינו ונעשו חירות

מאוד. ובכל כמה רגעים היה מוציא

אנחה מפיו, וקורא שוב את הקויטל,

ושוב מתאנח ושוף שיח בינו לבין קונו

"הייליגער באשעפער העלף אללע

יודין" --- "פאר דיינע'ם כבוד

וועגן" ---

ביכולתם לשחרר כך את רבינו אל ביתו ויצטרך להתאשפז עד יום המחרת.

בקש שלום ורדפהו

מרגלא בפומי דרבינו זי"ע לפרש, בעת שהיה מוסר שיעור בכל שבת קודש בימות הקיץ לעת המנחה בפרקי אבות, על מאמר התנא (פרק א) **הוי מתלמידיו של אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום**, דהתנא בא לרמז בכפל לשונו אוהב שלום ורודף שלום, שלא די בזה שיאמר האדם לכולם שהוא "אוהב שלום" בעוד שהוא יושב בחיבוך ידים, אלא בנוסף לזה צריך להיות גם "רודף שלום" בפועל ממש לעשות מה שביכולתו למען האחדות והשלום.

וכידוע לכולם כמה לחם רבינו בעוז ותעצומות למען האחדות והשלום הן בעניינים הנוגעים לכלל והן בעניינים הנוגעים לפרט. שממש נגע לצפור נפשו, וכל זה היה בכדי לקיים מה שנאמר (זכריה ח) והאמת

והשלום אהבו, וכמו שביאר בספרו אחדות ישראל (אות יב) על מה שאמרו (אבות פ"ה משנה י"ג) דמחלוקת לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי, והכוונה בזה שבענין ההלכות, ואמר כל אחד האמת כמו שהוא לדעתו, לקיים מה שאמר הכתוב לאהוב את האמת, אבל חוץ מזה, לא היה ביניהם שום סכסוך כלל לקיים מה שאמר הכתוב לאהוב את השלום, עיי"ש.

וכמו שהעיד רבינו זי"ע בעצמו כשלחם באחד מן העניינים הנוגעים לכלל להחזיר עטרה ליושנה, "סהדי במרומים, שאין לי חס ושלום שום נגיעה בזה כנגד מי, ולא בשביל מי, רק בשביל הבורא ברוך הוא, ותורתו הקדושה ומצוותיה, והרחמנות על עם ישראל, אשר כבר נענשנו נוראות בזמנינו ר"ל, ועלינו החיוב למנוע חטאים כאלה ולתקן כרצונו יתברך"

(ראה בהקדמת שלום רב ח"ב).

ואהבת לרעך כמוך

רדיפת השלום אצל רבינו זי"ע היה גם בכל אדם ואדם בפרטיות. דכירנא פ"א שבמו עיני ראיתי שרבינו קרא אליו שני אנשים חשובים מאד, וכיון שהייתי אז בחדר קודשו ביקש ממני כשיבואו אלו שאראה לעמוד בצד. והנה כשהגיעו שני אנשים אלו אל רבינו זי"ע ונכנסו אל חדרו צהלו פני רבינו ואמר להם בקול "ברוכים הבאים חשוב'ע געסט", והושיבם שניהם על ידו, והתחיל לשוחח עמהם בענין האחדות, ותוכן דבריו היה, כשיש בין שני יהודים אחדות אזי השכינה שורה עמהם, כי ב' יודי"ן אזי הוא שם ה', וזהו כוונת הפסוק ואהבת לרעך כמוך על ידי זה ממשיך שיהיה אני ה', וכן זה נכלל בהפסוק ואתם הדבקים כשיש בשני יהודים דביקות ואחדות ביניהם אזי בזה גורמים וממשיכים שיהיה ה' אלקיכם, וכן דיבר ועורר שכל ההשפעה שיש באדם הוא רק שיש אצלו מדת השלום, ולאחר שיצאו מחדר קדשו ראיתי שיצאו בשמחה וטוב לבב וכששחוק נסוכה על פניהם.

ואני עמדתי מן הצד והתפלאתי מאד מן השיחה הזו, ולמחרת סיפרתי את כל זה לאבי המשב"ק ז"ל, ואז נוכחתי להבין שנגלה לאזני רבינו זי"ע שלשני האנשים האלו יש סכסוך ביניהם זה זמן רב, וכשמוע זאת רבינו מיד ציוה לקרא אליו א' מהם להודיע לו שרוצה לשוחח עמו ועם השני ולעשות שלום ביניהם, [ויש להדגיש שדבר זה היה כשהיה רתוק על מיטתו בבית החולים].

הזוא היה אומר

עשרים שנה להסתלקותו לשמי רום של האי רעיא מהימנא
כ"ק מרן הקודה"ט רבינו הנחל יצחק זי"ע

"האי מאן דבעי למהוי חסידא "לקיים" מילי דאבות"

בידך הזכות להתקשר אל רבינו
בעל ההילולא בקשר אמיץ לדלות
ולהשקות מ"נחל יצחק" על פרקי אבות
אשר לא היה כבושם הזה להתענג על
ה' בהדרכותיו הטהורים, וכנועם שיחו
הנפלא אשר יפה כוחם לרומם את
נפש האדם לשעתן ולדורות

והקרן קיימת בשי נאה מאת המכון
ע"י השתתפות בסכום הגון
כ"א לפום דרגא דיליה

אנא נכשאי
כתבית יהבית

גש עוד היום!
בהאי יומא דהילולא רבא,
אל הרה"ח ר' משה לייב המאירי שליט"א
והבטח את מקומך בספר הק'
או בטלפון: 054-843-1771
מקומך בל יפקד!

ונהנין ממנו עצה ותושי'. יש לפרש
תושי' מלשון "תש כוחו", שהלומד תורה
לשמוה יש בידו ליתן עצה כיצד מתיישן
כוחו של היצר, כי יודע טעמה של
ה"תבלין" נגד היצה"ר. ומלבד זאת יש בו
בינה כיצד להתגבר על היצר ולהכניעו.
(נחל יצחק פרקי אבות פרק ו' משנה א')

קשר נצחי עם בעל ההילולא!

ענלו ואתכנשו להילולא דרבינו

לקראת יומא רבא יומא דהילולא של נ"ק מרן רבינו הקוה"ט זי"ע בעל הנחל יצחק

הננו בזה בהזמנה של מצוה לכל קהלא קדישא הדין

לסעודת הילולא רבתי

שתתקיים אי"ה ביום ראשון פר' פינחס

אור ל"ד תמוז

תפילת מעריב בשעה 8:40 • סעודת ההילולא בשעה 9:00

סדר יומא דהילולא רבא

תחבורה מאורגנת
לעליה לציזה"ק
במרומי הר הזיתים
בשעה 5:45

תפילת מנחה
בשעה 5:30

תפילת שחרית
בשעה 8:00
לחיים טיש אחר
תפילת שחרית

רחמנא אידכר לן ונותא דיצחק עקידתא

יריעה
גרחבת
לרגל יומא
דהילולא רבא
של ב"ק מרן רבינו
הנחל יצחק
זיע"א

מזלא טבא וגדיא יאה

בהדרת כבוד הגנו לשגר בזה ברכת מזל טוב חמה ולבבית
קדם מרביין תורה לעדרים, ומשקה ממעינינו לצמאים בגליונו

מורנו הגאון

רבי יחזקאל דהרברמדיקר שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב

ויה"ר מאלוקי מעונה שיראה ממנה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה
וברכת ה' תלווהו להמשיך בהרכצת התורה והעמדת התלמידים
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא וסיעתא דשמיא אבי"ר

בעתירת

המערכת הקוראים הנאמנים

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

מפעלות התורה והחינוך
דחסידי זושקא
"אדנים לתורה"
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכותינו הלבביות שלוחות בזה
לאחינו הנאמנים
חברים מקשיבים
מסתופפים וחוסים בצל הקודש
הר"ר יחזקאל טוסיג הי"ו
בית שמש

לרגל הולדת הבת
שתחיל למז"ט

>>> <<<

הר"ר ישראל חיים
ורטהיימר הי"ו
בני ברק

לרגל הולדת הבת
שתחיל למז"ט

>>> <<<

החתן פע"ח משה
רוזנבוים שליט"א
ישיבת 'כוכב מיעקב' ששעבין
לרגל נישואיו

בשעטומ"צ למז"ט

>>> <<<

החתן יצחק אייזיק
סרולוביץ נ"ו
ישיבת 'אמרי סופר' ערלוי

לרגל נישואיו
בשעטומ"צ למז"ט

>>> <<<

החתן שמעון ברנדוויין נ"ו
ישיבת 'עץ חיים' באבוב

לרגל אירוסיו
בשעטומ"צ למז"ט

>>> <<<

הבה"ח פע"ח משה
ראזענבוים נ"ו
ת"ת 'תפארת בנינים' מונקאטש
לרגל היכנסו לעול תומ"צ למז"ט

>>> <<<

הבה"ח שמואל ישעיה הופמן נ"ו
ת"ת 'דרכי אבות' צאנז
לרגל היכנסו לעול תומ"צ למז"ט

ידידנו הנכבד
הר"ר יחזקאל טוסיג הי"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב
ויה"ר שיראה ממנה ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר
הקידושא רבא תתקיים
בבית מדרשו אחר התפילה

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' נתנאל טוסיג שליט"א
משב"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל הולדת הנכדה למזל טוב
בת לבנו הר"ר יחזקאל הי"ו
ויה"ר שיראה ממנה ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' ברוך הופמן שליט"א
לרגל היכנס בנו הבה"ח כמר שמואל ישע"י נ"ו
לעול תורה ומצוות בשעטומ"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר
הבר מצוה תתקיים בעו"ה ביום ב' בלק
באלמו באיאר רח' רביעב ב"ב
-הזמנת פרטיות לא נשלחו-

ידידנו הנכבד
הרה"צ ר' שמואל שמעלקא ראזענבוים שליט"א
מנדבורנה
לרגל נישואי בנו הבה"ח המופלג כמר משה נ"ו
למז"ט ובשעטומ"מ
ויה"ר שיהא הבניין עדי עד ויראה ממנו
ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

הגליון נדפס בחסות דפוס שווה לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999